

Den positive sundhedscirkel for de udsatte unge Den fleksible efteruddannelsespakke for de professionelle

Projekttype 2: Kompetenceudvikling af professionelle

Evalueringsrapport

En evalueringsrapport udarbejdet af

Anne-Marie Tyroll Beck.

University College Syddanmark.

Videncenter for Ledelse,

Organisation og Kompetenceudvikling.

2011.

1. INDLEDNING	3
1.1 UNG OG SUND-INDSATSEN	3
1.1.1 Projekttype 2	4
1.2 PROJEKTETS FORMÅL OG MÅL	5
1.3 EVALUERINGSFORMÅL	5
1.4 EVALUERINGSSTILGANG, METODER OG TEKNIKKER	6
1.4.1 Evalueringsmetoder	7
1.4.2 Læsevejledning	8
2. DEN POSITIVE SUNDHEDSCIRKEL	9
2.1 UDDANNELSESPAKKERNES INDHOLD OG FORM	12
3. DEN FLEKSIBLE UDDANNELSESPAKKE	15
3.1 BAGGRUNDSOPLYSNINGER	15
3.2 PAKKE 1 – SUNDHEDSFREMME OG UDDANNELSESAADFÆRD	16
3.3 PAKKE 2 – PSYKISK SÅRBARE UNGE OG MISBRUG	18
3.4 PAKKE 3 – KONTAKT, RELATION OG MOTIVATION	20
3.5 PAKKE 4 – LOKAL FORANKRET KOMPETENCEUDVIKLING	22
3.6 OPSAMLING OG DELKONKLUSION	23
4. VIRKSOMME UDDANNELSESELEMENTER	24
4.1 PAKKE 1-4	24
4.2 OPSAMLING OG DELKONKLUSION	26
5. UNGES HANDLEKOMPETENCE	28
5.1 INNOCAMPEN	28
5.2 LOKALE KOMPETENCEUDVIKLINGSFORLØB	29
5.3 OPSAMLING OG DELKONKLUSION	30
6. HOVEDKONKLUSION	31
Uddannelsespakkens indhold og form	31
Udbyttet af pakkerne	31
Unge handlekompetence	32
Forankring	32
Metodeovervejelser	32
BILAG 1: PROGRAMTEORI	33
BILAG 2: SPØRGESKEMA	34
BILAG 3: EVALUERINGSMETODER	40
BILAG 4: PROJEKTTEAM	42
BILAG 5: UDVALGTE DAGSPROGRAMMER PAKKE 1-3	43
BILAG 6: RESULTATERNE FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSERNE	51

1. INDLEDNING

Statspuljeprojektet Sundhedsfremmende initiativer for unge uden for uddannelsessystemet (Ung & Sund) omfatter 13 projekter søsat i 10 forskellige kommuner. I satspuljeaftalen på sundhedsområdet i 2007-2010 er der afsat 36 millioner kr. til en sundhedsfremmende indsats for unge uden for eller på vej ud af uddannelsessystemet. De 13 lokale projekter startede op i april 2008 og hele projektet er slut i maj 2011.

Den politiske baggrund for projektet var en indgået aftale om udmøntning af satspuljen for 2007. En aftale, der indebar udmøntning af i alt ca. 4,2 mia. kr. for perioden 2007-2010 med henblik på at forbedre vilkårene for svage og udsatte grupper samt overførselsindkomstmodtagere. Puljen på sundhedsområdet blev bl.a. oprettet for at skabe sundhedsfremmende initiativer rettet mod gruppen af unge udenfor eller på vej ud af uddannelsessystemet.

Udviklingsprojekterne falder i 2 kategorier:

- ❖ Projekter målrettet sundhedsmæssigt udsatte unge i alderen 16-19 år, der er på vej ud af eller har forladt en ungdomsuddannelse (10 projekter).
- ❖ Efteruddannelse målrettet faggrupper, der er i kontakt med disse unge (3 projekter).

UC Syddanmark¹, Videntcenter for Specialpædagogik, Socialpædagogik og Socialt arbejde har fået midler til et type 2 projekt. Projektets titel er *"Den positive sundhedscirkel for de udsatte unge. Den fleksible efteruddannelsespakke for de professionelle"*. Evalueringen gennemføres Anne-Marie Tyroll Beck, Videntcenter for Ledelse, Organisation og Kompetenceudvikling i perioden 2008 til maj, 2011.

1.1 UNG OG SUND-INDSATSEN

Det overordnede formål med indsatsen er *"at styrke sundhedsmæssigt udsatte unge, der er udenfor eller på vej ud af uddannelsessystemet, sådan at de får bedre muligheder for aktivt at påvirke egen sundhed med henblik på tilknytning og fastholdelse til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet"*.

Baggrunden for iværksættelsen af indsatsen er forskningsbaseret viden om, at målgruppen er mindre fysisk aktive, er i dårligere form, ryger mere, debutterer tidligere med at drikke alkohol og har et større forbrug af hash og stoffer end andre jævnaldrende unge. Der er dog ikke tilstrækkelig erfaring med, hvordan tilbud til de unge i målgruppen kan tilrettelægges. Derfor har Sundhedsstyrelsen afsat midler til konkrete projekter for at indsamle viden om metoder til at forbedre sundheden for de unge.

Satspuljeprojektet Sundhedsfremmende initiativer for unge uden for uddannelsessystemet (Ung & Sund) har til formål²:

¹ UC Syddanmark skiftede navn fra UC Syd til UC Syddanmark i projektperioden. UC Syddanmark anvendes gennemgående som betegnelse.

- ❖ At afprøve nye metoder til at komme i dialog med unge uden for eller på vej ud af uddannelsessystemet, så deres mulighed for at vælge et sundt liv øges.
- ❖ At afprøve forskellige måder at arbejde med de unge så de sikres en kompetenceudvikling, der kan bidrage til deres selvværd og give dem bedre mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i arbejde.
- ❖ At give de professionelle, der møder de unge, nye redskaber til at håndtere de unges sundhedsrelaterede problemer.

1.1.1 Projekttype 2

I ansøgningskriterierne til projektet³ henvises der til gruppen af unge mellem 16 og 19 år, der ikke har tilknytning til uddannelsessystemet og som derfor har berøring med en række kommunale institutioner fx uddannelsesvejledningsfunktionen, produktionsskoler, aktiveringstilbud og for de unge over 18 år, jobcentre.

Projekttype 2 projekterne forankres på et uddannelsessted, der har erfaring med at tilbyde efteruddannelse og det er i ansøgningskriterierne angivet at det er tanken, at efteruddannelsesaktiviteterne knytter an til de kommunale projekter dvs. projekttype 1-projekterne.

Projektet har derfor til hensigt at udvikle metoder til brug for kompetenceudvikling sådan at de fagprofessionelle kan indgå i en støttefunktion for de unge på sundhedsområdet. Det er centralt, at der her lægges vægt på udvikling af metoder i forhold til to forskellige typer af opgaver for de professionelle og der skelnes således mellem to typer af uddannelsesstilbud:

- a. Uddannelse, der retter sig mod en opsøgende og rekrutterende funktion, hvor relevante professionelle kvalificeres til at identificere unge med sundhedsproblemstillinger, med henblik på at motivere de unge til at involvere sig i sundhedsfremmende foranstaltninger.

Der henvises til at denne gruppe af professionelle kan være ansatte i uddannelsesvejledningsfunktioner, ungdomsrådgivning, produktionsskoler, sagsbehandling, ungdomsskoler, ungdomsklubber, døgninstitutioner mv.

- b. Uddannelse, der retter sig mod en udførende funktion, hvor relevante fagprofessionelle gives kompetence til at tilrettelægge og gennemføre tilbud og forløb, som tager sigte på forandring af sundhedsadfærd.

Målgruppen af fagprofessionelle kan være lærere, klubpædagoger, diætister, læger, fysioterapeuter, idrætslærere o.a. Projektet retter sig mod den brede gruppe af fagprofessionelle.

² Ung og Sund (2011) projektbeskrivelse på:

http://www.sundhedsstyrelsen.dk/Sundhed%20og%20forebyggelse/Social%20ulighed%20i%20sundhed/Udsatte%20boern%20og%20unge/ung_og_sund/satspuljeprojektet.aspx

³ Sundhedsstyrelsen (2007) Ansøgningskriterier til projektet: "Sundhedsfremme for unge uden for uddannelsessystemet" side 2.

1.2 PROJEKTETS FORMÅL OG MÅL

Dette projekt har titlen *"den positive sundhedscirkel for de udsatte unge. Den fleksible efteruddannelsespakke for de professionelle"*. Efteruddannelsespakkerne er udviklet i et samarbejde med Sønderborg, Kolding, Esbjerg og Haderslev Kommuner. Projektet består af fire uddannelsespakker, et antal temadage og en innocamp for de udsatte unge I projektansøgningen⁴ er det beskrevet, at opgaven er, at få unge ind i positive cirkler, så de deltager og opnår handlekompetence (Bjarne Bruun Jensen (2009). Handlekompetencebegrebet er derfor centralt i dette projekt. Udgangspunktet for vores projekt er sundhedsfremme, hvor der lægges vægt på sundhed, ressourcer, handlekraft og mestring. Sundhedsopfattelsen bygger på både det gode og det sunde liv.

Det overordnede mål med projektet er: *"I et samarbejde med kommunerne og de unge, at udvikle, afprøve, dokumentere og forankre en fleksibel efteruddannelses- og vejledningspakke til den brede gruppe af professionelle, der samarbejder med de unge om at få dem ind i positive sundhedscirkler og tilknyttet/fastholdt i ungdomsuddannelser og på arbejdsmarkedet"*.

Målene er:

- ❖ I et samarbejde med kommunerne og de unge, at udvikle, afprøve, dokumentere og forankre en fleksibel uddannelsespakke til den brede gruppe af professionelle og finde ud af hvilken form og hvilket indhold "pakken" skal have.
- ❖ At finde ud af hvilke uddannelseselementer der er virksomme for forskellige fagpersoners praksis.
- ❖ At de unge med de fagprofessionelles indsats får mulighed for at påvirke egen sundhed med henblik på tilknytning og eller fastholdelse på arbejdsmarkedet.

Delmålene er:

- ❖ At skabe de rette uddannelseskombinationer med teoretisk og praktisk viden af både generel og specifik karakter.
- ❖ At opsamle de fagprofessionelles erfaringer med de enkelte sundhedsfremmetiltag og se hvad der hæmmer og fremmer dette.
- ❖ At få viden om, hvordan de udsatte unge motiveres, deltager og får evnen til at formulere egne sundhedsstrategier.

1.3 EVALUERINGSFORMÅL

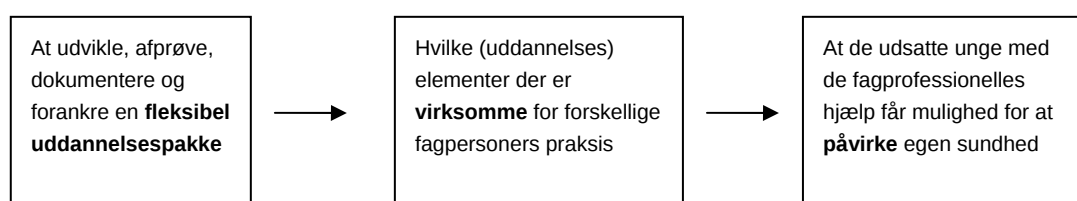
- Evalueringen skal indsamle viden og erfaringer og dokumentere uddannelsespakkernes form og indhold.
- Evalueringen skal afdække og beskrive metoder der er virksomme i praksis (best practise).
- Evalueringen skal afdække barrierer og drivkræfterne i forhold til udvikling af en uddannelsespakke.
- Evalueringen skal beskrive mulige forankringsstrategier på UC Syddanmark.

⁴ UC Syddanmark (2007) Projektansøgning: "Den positive sundhedscirkel for de udsatte unge"

- Derudover skal evalueringen løbende bidrage med relevant information eller statusbeskrivelser til projektgruppemøderne.

1.4 EVALUERINGSTILGANG, METODER OG TEKNIKKER

Evalueringsdesignet er inspireret af virkningsevaluering⁵, som er en teoribaseret evalueringstilgang, hvor formålet netop er at skaffe viden om sammenhængen mellem aktiviteter og resultater, dvs. teste forestillingerne om hvordan og hvorfor bestemte aktiviteter virker. Disse forestillinger benævnes inden for evalueringsteoriens termer "programteorien".

På den følgende side præsenteres en sammenhængende evalueringsmodel.

Modellen skal læses på følgende måde. Den øverste horisontale kolonne angiver målgrupperne i projektet: UC Syddanmark, de fagprofessionelle og de udsatte unge. Under hver målgruppe er projektets mål, antagelser og succesindikatorer angivet. I den sidste kolonne, nederst, er dokumentationsformer angivet, og der skelnes mellem viden fra praksis og viden fra teori. "Recalling the future" og referencegrupper er ikke anvendt i projektet, som oprindeligt påtænkt.

⁵ Dahler-Larsen, Peter; Krogstrup, Hanne Kathrine (2003). Nye veje i evaluering: håndbog i tre evalueringsmodeller. Århus: Systime. Se bilag 1 for flow diagram.

Model 1: En sammenhængende model

MÅLGRUPPER	UCSYDDANMARK	DE FAGPROFESSIONELLE	DE UDSATTE UNGE
MÅL	At udvikle, afprøve, dokumentere og forankre en fleksibel uddannelsespakke - og finde ud af hvilken form og hvilket indhold "pakken" skal have.	At finde ud af hvilke (uddannelses-) elementer der er virksomme for forskellige fagpersoners praksis	At de udsatte unge med de fagprofessionelles hjælp får mulighed for at påvirke egen sundhed
ANTAGELSER	At en fleksibel uddannelsespakke skal udvikles i et tæt samspil mellem teori og praksis dvs. mellem UC Syd og kommunerne At der er udarbejdet et konkret beskrevet uddannelseskoncept	At der er uddannelseselementer som er særligt virksomme i de fagprofessionelles praksis At 50% af uddannelses-elementerne er virksomme i praksis	At de udsatte unge i højere grad på baggrund af efteruddannede fagprofessionelle får hjælp til at påvirke egen sundhed. At metoderne er beskrevet og dokumenteret.
SUCCESSINDIKATORER	Mål Undervisningsformer Undervisningsrammer Læringsforudsætninger Indhold Læreprocessen Vurdering Forankring	Værdier Teori Metodologi Metode Værktøj Udvikling af virksomme elementer	Handlekompetence: 1. Indsigt/viden 2. Engagement 3. Visioner 4. Handleerfaringer 5. Kritisk sans
Barrierer og drivkræfter			
DOKUMENTATION	1. Teori viden - Hvad ved vi om sundhed, metoder 2. Viden fra praksis Logbøger Fokusinterviews Dialogmødereferater fra kommunerne Projektgruppemøder Undervisningsprogrammer	1. Teori viden - Hvad ved vi om metoder der virker 2. Viden fra praksis Spørgeskemaer efter hver kursusdag Fokusinterviews efter hver kursusgang Logbøger Dialogmødereferater fra kommunerne	1. Teori viden - Hvad ved vi om de unge og handlekompetence 2. Viden fra praksis Referencegruppe Interviews Innovation Camp Recalling the future

1.4.1 Evalueringsmetoder

Evalueringen bygger på kvantitative og kvalitative metoder og der har været anvendt følgende evalueringsteknikker: Spørgeskemaundersøgelser, fokusinterviews og logbøger.

Formålet med anvendelsen af spørgeskemaer, har været at indhente information om (kursus-) deltagernes umiddelbare udbytte af pakkerne. Spørgeskemaerne har været håndomdelte, efter hver enkelt kursusdag, for at højne svarprocenten. Spørgeskemaer er anvendt ved evaluering af pakke 1,2 og 3 og på temadage. Spørgeskema er vedlagt som bilag 2.

Fokusinterview som metode er anvendt for dels at kunne følge op på spørgeskemaundersøgelsen og dels for i højere grad at kunne indhente information om (kursus-)deltagernes outcome af kursusdagene dvs. hvilke elementer der vurderes som virksomme i egen praksis. Fokusinterviews er anvendt i pakke 1-4 og på innocampen.

Logbøger er anvendt som refleksions- og dokumentationsredskab i pakke 1,2 og pakke 4 af underviserne. Formålet har i høj grad været at kunne dokumentere og reflektere over erfaringer med undervisning og de lokale kompetenceudviklingsforløb⁶.

Tilgangen har været inspireret af aktionsforskning, idet evaluator løbende har bragt evalueringsresultater ind i projektgruppen, til den fortsatte udvikling af pakkerne

Tabel 1. Evalueringsaktiviteter i forhold til udvikling af uddannelsespakker

2008	Workshop med projektgruppen for at få evalueringsdesign på plads
Løbende 2008-2009-2010	Spørgeskemaundersøgelse, pakke 1 – 3 og udvalgte temadage Fokusinterview med fagprofessionelle, pakke 1 - 4 Logbøger anvendt af projektgruppemedlemmer, pakke 1,2 og 4 Logbøger anvendt af de fagprofessionelle, pakke 1 Projektgruppemøder Dialogmøder med kommunerne Videnindsamling i kommunerne
2008	Fokusinterview med projektgruppen
2009	Innocamp, fokusinterview med de fagprofessionelle

Tabel 2. Evalueringsaktiviteter i forhold til de udsatte unge

2008	Workshop med projektgruppen - evalueringsdesign
2009	Innocamp, observation på innocamp og fokusinterview med de unge
2008	Dialogmøde med de unge i Esbjerg, Kompetenceprojektet
2009	Dialogmøde med de unge på Kolding Produktionsskole
2009-2010	Fokusinterview med de unge på Haderslev Produktionsskole som led i BIKVA modellen og feltarbejde (deltagende observation) på Produktionsskolen i Haderslev og i Kolding

1.4.2 Læsevejledning

Rapporten indledes med en kort præsentation af baggrund, formål og evalueringsdesign.

I *kapitel 2* beskrives projektet "*Den positive sundhedscirkel for de udsatte unge*".

Kapitel 3 beskriver resultaterne af projektindsatsen i forhold til uddannelsespakkernes indhold og form.

I *kapitel 4* beskrives resultaterne af projektindsatsen i forhold til de fagprofessionelle og i *kapitel 5* beskrives resultaterne af indsatsen i forhold til de udsatte unge.

I *kapitel 6* præsenteres en hovedkonklusion inklusiv et bilagsafsnit.

⁶ En udførlig gennemgang af de anvendte metoder er vedlagt som bilag 3.

2. DEN POSITIVE SUNDHEDSCIRKEL

Projektet har overordnet set et mål om, at forbedre sundheden blandt de udsatte unge således, at de i højere grad kommer i uddannelse eller arbejde. Intentionen er hermed, at koble uddannelsespolitiske og sundhedspolitiske mål for derigennem styrke de unges tilknytning til og fastholdelse i uddannelsessystemet. Projekttype 2 projekterne har til formål, at udvikle efteruddannelsestilbud målrettet de faggrupper, der er i kontakt med de udsatte unge.

Målgrupper

Målgruppen er *primært* den brede gruppe af professionelle der arbejder med de udsatte unge fx ungdomsvejledere, uddannelsesvejledere, opsøgende medarbejdere, gademedarbejdere, sundhedsmedarbejdere, misbrugskonsulenter, ungemedarbejdere, medarbejdere på ungdomsuddannelser, medarbejdere på erhvervs- og produktionsskoler, 10.klasses skoler, klubmedarbejdere, socialrådgivere, SSP og PPR medarbejdere for at nævne nogle af de grupper af fagprofessionelle⁷.

Projektets *sekundære* målgruppe er de 16-19-årige udsatte unge. I projektansøgningen er denne gruppe beskrevet som en meget bred målgruppe med forskellige grader af sundhedsfaglige, personlige og sociale vanskeligheder, der kan bevirke, at den enkelte har vanskeligt ved at blive rekrutteret eller fastholdt i en ungdomsuddannelse eller på arbejdsmarkedet. I satspuljen på sundhedsområdet beskrives af unge, som en gruppe af unge, der hyppigere end andre unge har en usund livsstil, ringe eller ingen netværk, er stigmatiserede og har ingen eller meget ringe muligheder for at få støtte.

Projektets *tertiære* målgruppe er projektgruppen i projekt "Den positive sundhedscirkel", UC Syddanmark.

Uddannelsespakker

Projektet består af fire uddannelsespakker, en række temadage og en innocamp. Udviklingen af uddannelsespakkerne er inspireret af de i projektansøgningen foreslåede temaer:

Figur 1: Temaer i uddannelsespakkerne

⁷ UC Syddanmark (2007) Projektansøgning: "Den positive sundhedscirkel for de udsatte unge".

De fire pakker og temadagene har haft følgende temaer:

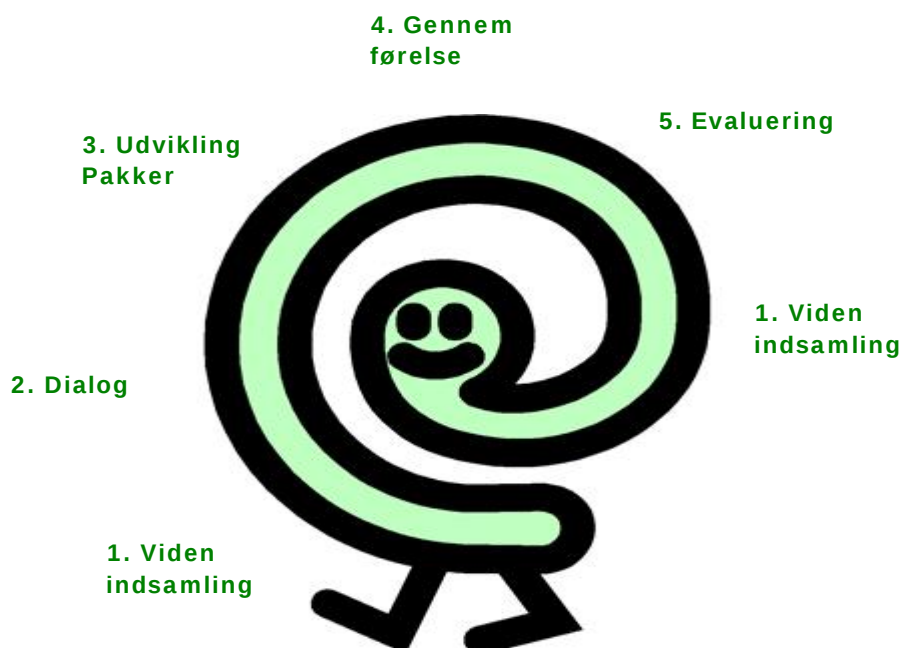
- Pakke 1) Sundhedsfremme, handlekompetence & anerkendelse, ulighed i sundhed og risikotegn
 - Ungdomskultur og uddannelse (temadag)
 - Risikoadfærd og risikotegn (temadag)
- Pakke 2) Psykisk sårbare unge og misbrug
 - Mad og Måltider (temadag)
 - Motion, fysisk aktivitet, motivation (temadag)
 - De måske egnede (temadag)
- Pakke 3) Kontakt, netværk og motivation
 - Om ADHD (temadag)
 - Ny Viden og forskning om udsatte unge og uddannelse (temadag)
- Pakke 4) Lokale kompetenceudviklingsforløb
 - Positiv Psykologi (temadag Esbjerg)
 - ADHD hos Unge – selve forkortelsen forstyrrer vores nysgerrighed (temadag Esbjerg)

Projektets arbejdsgang

Udviklingen af den positive sundhedscirkel har været baseret på nedenstående arbejdsgang:

1. udvikling af efteruddannelsespakken 2. løbende videnindsamling fra praksis 3. løbende dialog med kommunerne og de unge (innocamp) og 4. systematisk evaluering, dokumentation og udvikling af efteruddannelsespakker.

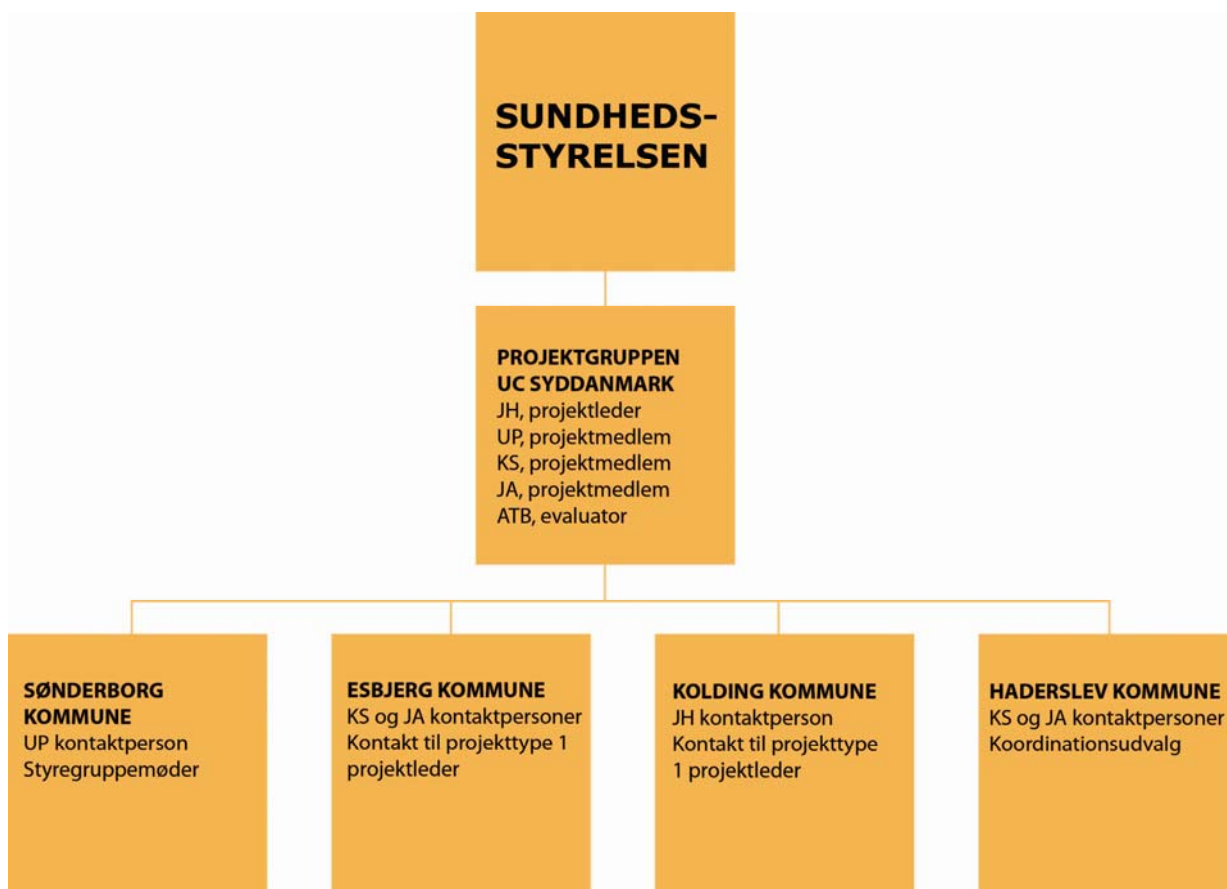
Figur 2: Projektets arbejdsgang

Den interne organisering

Der blev etableret en projektorganisation bestående af en projektgruppe som bestod af projektleder, projektmedarbejdere og en evaluator. Se bilag 4 for en liste over projektgruppens deltagere. Projektgruppen afholdt regelmæssigt projektgruppemøder, ca. 8-10 gange årligt i projektperioden. Strukturen har været, at der til hver kommune var knyttet en fast kontaktperson (fra projektgruppen). Da projektet sluttede så projektets organisering således ud:

Diagram 1: Projektorganiseringen

2.1 UDDANNELSESPAKKERNES INDHOLD OG FORM

Formålet med *pakke 1* var, at give deltagerne en forståelse af sammenhængen mellem sundhedsfremme og uddannelsesadfærd og den betydning, det kan have for de handlemuligheder, der åbner sig for arbejdet med de udsatte unges tilknytning til og fastholdelse i et ungdomsuddannelsesforløb. Pakke 1 skulle sikre et fælles fagligt og teoretisk fundament i forhold til de kommende pakker. Pakke 1 blev tilrettelagt i to parallelle forløb, et i Sønderborg og et i Haderslev af i alt 30 timer, fordelt på fem dage fra kl. 9.00 til kl. 15.00 i november og i første halvdel af december 2008.

Derudover blev der tilbudt et todages forløb med dele af grundpakken i februar 09 – tilbudt til Sønderborg Kommune og for gymnasielærere med særlige funktioner. Der kom ikke tilmeldinger nok. Et todages forløb med dele af grundpakken i april 09 – blev tilbudt Esbjerg Kommune for gruppen af UU – vejledere. Undervisningen blev varetaget af interne undervisere fra UC Syddanmark.

Temadagen "ungdomskultur og uddannelse" blev afholdt den 15. april 2009 og temadagen "risikoadfærd og risikotegn" blev afholdt den 16. april 2009.

Pakke 1, Hold 1 – Kursussted: UC Syddanmark - Sønderborg

3.november 08	Sundhedsfremme og handlekompetence
12.november 08	Ungdomskultur, unges uddannelsesadfærd
18.november 08	Den anerkendende tilgang, appreciative inquiry
2.december 08	Social ulighed og eksklusion
10.december 08	Risikoadfærd, risikotegn blandt udsatte unge

Pakke 1, Hold 2 – Kursussted: UC Syddanmark – Haderslev

11.november 08	Sundhedsfremme og handlekompetence
19.november 08	Ungdomskultur, unges uddannelsesadfærd
27.november 08	Den anerkendende tilgang, appreciative inquiry
4.december 08	Social ulighed og eksklusion
15.december 08	Risikoadfærd, risikotegn blandt udsatte unge

Dagsprogrammer for pakke 1-3 er vedlagt i *bilag 4*.

Formålet med *pakke 2* var, at give deltagerne viden om psykisk sårbare unge og misbrug. Pakken, som bestod af i alt 24 timer, fordelt på de fire temaer, blev afviklet over 4 dage fra kl. 9.00-15.00 i perioden april og maj 2009. Pakke 2 er tilrettelagt i tre parallelle forløb, et i Sønderborg, et i Kolding og et i Esbjerg. Derudover blev der udbudt tre temadage: "Mad og måltider i et sundhedsfremmende perspektiv" den 24. april 2009, "Motion, fysisk aktivitet og motivation i et Sundhedsfremmende perspektiv" den 6. maj 2009 og et oplæg om "De måske egnede" den 27. maj 2009. Undervisningen i pakke 2 blev varetaget af henholdsvis interne og eksterne undervisere.

Pakke 2, Hold 1 – Kursussted: UC Syddanmark - Sønderborg

22.april 09	Psykisk sårbare unge
7.maj 09	Spiseforstyrrelser
12.maj 09	Unge og misbrug
19.maj 09	Unge og rusmidler

Pakke 2, Hold 2 – Kursussted: UC Syddanmark – Kolding

29.april 09	Psykisk sårbare unge
14.maj 09	Spiseforstyrrelser
20.maj 09	Unge og misbrug
26.maj 09	Unge og rusmidler

Formålet med *pakke 3* var, at give deltagerne viden og handlekompetence i forhold til temaet kontakt, netværk og motivation, tilrettelagt i to parallelle forløb, et i Kolding og et i Esbjerg. Pakken, som bestod af i alt 24 timer, fordelt på de fire temaer, blev afviklet over 4 dage fra kl. 9.00-15.00 i perioden oktober og november 2009. Undervisningen i uddannelsespakke 3 blev primært varetaget af interne undervisere. I forhold til de tidligere pakker var der her indarbejdet hjemmearbejde, svarende til ca. 1 time til hver undervisningsgang med henblik på, at koble praksis med teori. Der blev afholdt to temadage, "Om ADHD" den 26.maj 2010 og "Ny viden og forskning om udsatte unge og uddannelse" den 1.juni 2010.

Hold 1 – Kursussted: UC Syddanmark – Kolding

8.november.09	Unge og netværk
19.november.09	Empowerment og handlekompetence
26.november.09	Motivation og forandring
5.december.09	Kontakt, relation og udvikling af selvrefleksivitet

Hold 2 – Kursussted: UC Syddanmark – Esbjerg

20.november.09	Unge og netværk
28.november.09	Empowerment og handlekompetence
02.december.09	Motivation og forandring
10.november.09	Kontakt, relation og udvikling af selvrefleksivitet

Formålet med *pakke 4* var at arbejde med en lokalt forankret model for kompetenceudvikling i de fire deltagende kommuner.

I *Esbjerg Kommune* har kontakten i projektperioden været til projektleder i projekttype 1 projektet. Intentionen var, at arbejde med kompetenceudvikling for et lokalområde, indeholdende disse temaer:

- Undervisning om ADHD 7.september 2010
- Undervisning om Positiv psykologi 24.august 2010
- Dialogmøde om efterværn 28.november 2010

Inspiration til disse temaer kom fra UU vejlederne og socialrådgiverne og temadagen om positiv psykologi var i forvejen i tråd med værdierne i projekttype 1 projektet. Dialogmødet om efterværn udsprang af et behov fra netværket.

I *Kolding Kommune* har kontakten til projekttype 1 projektet været til Udviklingscenter Kolding, som ønskede et individuelt forløb der havde fokus på trivsel og kommunikation. Forløbet byggede på 8 (å 6 timer) dages deltagende observation og feltsamtaler i henholdsvis smedeværkstedet og bygge- og anlægsværkstedet.

I *Haderslev Kommune* blev der etableret en kontakt til Haderslev Produktionsskole, og formålet var, at forløbet skulle have et særligt fokus på at afdække samspillet mellem lærere og elever, elever imellem, rammer, struktur og sundhed. Der blev gennemført feltarbejde i tre halve dage med henblik på, at afdække samspillet mellem ung og fagprofessionel. På tredjedagen blev der gennemført fokusinterviews med en gruppe af elever, med det formål, at give de unge en stemme og styrke deres handlekompetence. Evalueringstilgangen var inspireret af evalueringsmetoden BIKVA.

I *Sønderborg Kommune* blev der lagt op til et samarbejde med Produktionshøjskolen i Sønderborg og EUC Syd. Der blev gennemført et lokalt forløb på EUC Syd. Tilbuddet skulle målrettes EUC Syds undervisere og supplere de tiltag, der allerede var i gang for de unge. Indsatsen skulle have fokus på bevægelsesaktiviteter, som skulle indgå som en del af hverdagen. Der blev gennemført workshops, sparringsmøder og en evalueringsopsamling.

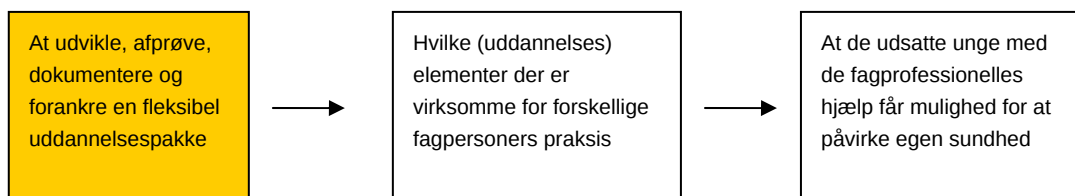
Formålet med en *innocamp* var at inddrage de udsatte unge i forhold til udvikling af nye ideer og metoder til fastholdelse af de unge i uddannelsessystemerne samt give de unge handlekompetence.

Den 1. og den 2. oktober 2009 blev der gennemført en innocamp med de udsatte unge, fagprofessionelle og projektteamet på Vejen Idrætscenter. Der var i alt 25 unge med fra Produktionsskolerne i Sønderborg, Haderslev og Kolding kommuner. Derudover deltog fire fagprofessionelle, lærere fra produktionsskolerne, projektleder fra Haderslev Kommune og sundhedskoordinator fra Sønderborg Kommune. Derudover deltog projektleder og en innocampleder. Andre projektgruppedeltagere var med som dommerpanel.

En innovations camp er en metode til at skabe "nyt". Nyt kan være nye arbejdsmetoder, nyt design, ny viden mv. På campen blev der arbejde intensivt med innovation af den sundhedsfremmende praksis i 24 timer. Deltagerne konkurrerede i grupper om at udarbejde de bedste ideer indenfor området. Resultatet af innocampen var da også helt konkrete ideer til hvad "den bedste skole" skulle indeholde. Innocampen skulle derfor gerne være medvirkende til, at styrke de unges handlekompetence.

3. DEN FLEKSIBLE UDDANNELSESPAKKE

Målet var, i et samarbejde med kommunerne og de unge, at udvikle, afprøve, dokumentere og forankre en fleksibel uddannelsespakke til den brede gruppe af professionelle og finde ud af hvilken form og hvilket indhold "pakken" skulle have, for derved at kunne skabe de rette uddannelseskombinationer med teoretisk og praktisk viden af både generel og specifik karakter. Fokus er på opsamling af erfaringer i de tre første uddannelsespakker.

3.1 BAGGRUNDSOPLYSNINGER

Her følger oplysninger om deltager antal, ansættelseskommune, uddannelsesbaggrund, jobfunktion og anciennitet i pakke 1-3.

Pakke 1

Sønderborg holdet⁸ er repræsenteret med deltagere fra kun Sønderborg kommune. Haderslev holdet har deltagere fra Esbjerg, Haderslev-, Kolding, Sønderborg kommuner. Der er på begge hold en stor spredning på kursisternes uddannelsesbaggrund, idet socialrådgivere, pædagoger, lærere, sygeplejersker er repræsenteret og der er en større gruppe der er repræsenteret under "andet". Deltagernes jobfunktioner er angivet som: Jobkonsulent, ungevejleder, støtteperson, studievejleder, kontaktlærer, sundhedskoordinator, produktionsskolelærer, mentor, diætist, fysioterapeut, idrætslærer, vejleder og støtteperson. Gruppen har mellem 11-15 års eller mere end 20 års anciennitet.

Pakke 2

Sønderborg og Kolding⁹ holdet er repræsenteret med deltagere fra Haderslev, Sønderborg og Kolding kommuner. Hovedparten har en mellemlang videregående uddannelse og der er en mindre gruppe der har en kort uddannelse. Deltagernes jobfunktioner er primært angivet under fagprofessionelle der har opgaver ift. de unge der ikke er kommet i gang med en uddannelse: Jobkonsulenter, ungevejledere, produktionsskolelærer, gadeplansmedarbejder, kontaktperson, socialpædagog, støtteperson og vejleder. Der er en stor spredning på anciennitet. På Kolding holdet er der en svag overrepræsentation af produktionsskolelærere.

Pakke 3

Kolding¹⁰ holdet er repræsenteret med deltagere hovedsageligt fra Haderslev, men der er enkelte med fra Esbjerg og Sønderborg. Esbjerg holdet har hovedsageligt deltagere med fra Esbjerg Kommune. Hovedparten har en mellemlang videregående uddannelse. Arbejdsfunktionerne er

⁸ 15/22 havde besvaret skemaet fra Sønderborg holdet (68 %) og 16/26 (61 %) fra Haderslev holdet

⁹ 19,19,17 ((95 %, 85 %) havde besvaret skemaet fra Sønderborg holdet og 12/11/11 (54 %, 50 %) havde besvaret fra Kolding holdet.

¹⁰ 17/24/17/19 respondenter ud af 30 havde besvaret skemaet fra Kolding holdet (56 %, 80 %, 63 %) 8/11/10 respondenter ud af 22 havde besvaret skemaet fra Esbjerg holdet (36 %, 50 %, 50 %)

angivet som: Støtteperson, socialpædagog, kontaktlærer, jobkonsulenter, vejleder og ungevejleder, mentor, sundhedskoordinator. På Esbjerg holdet er Det hovedsageligt professionelle der har opgaver ift. de unge der ikke er kommet i gang med en uddannelse især ungevejledere, vejledere, gadeplansmedarbejder. Der er på begge hold en stor spredning på anciennitet.

Pakke 4

Pakke 4 er de lokale kompetenceudviklingsforløb. På EUC Syd var de 10 værksteder og afdelingsledere repræsenteret via "idrætsdagsudvalget". På Kolding Produktionsskole var leder og smede- og bygge- og anlægsværkstedet repræsenteret og på Haderslev produktionsskole var repræsentanter fra fem værksteder og leder involveret. I Esbjerg deltog 109 i temadagen om positiv psykologi, 96 deltog i temadagen om ADHD og 74 var tilmeldt dialogdag om efterværn. På temadagene deltog jobkonsulenter, familierådgivere, UU vejledere, lærere fra Produktionsskolen og Handelsskolen, klubmedarbejdere, SSP og PPR medarbejdere, pædagoger, vejledere, mentorer.

3.2 PAKKE 1 – SUNDHEDSFREMME OG UDDANNELSESADFÆRD

Spørgeskemaanalysen viser en høj grad af *mål opfyldelse* i forhold til de fem kursusgange i pakke 1, hvilket også modsvares af undervisernes status i logbøgerne. Hovedparten mener, at temaerne for kursusdagene i høj grad var relevante og at niveauet var passende.

Respondenterne vurderer *indholdet* i pakke 1 dvs. vægtning af teori, kobling mellem teori og praksis og vægtning af praksis i undervisningen som nogenlunde passende. Kolding holdet (hold 1) giver en bedre vurdering af sammenhængene mellem teori og praksis end Haderslev holdet.

I de åbne besvarelser gengiver et par af respondenterne, at de ønsker: "*Mere praksis og flere indbyrdes diskussioner om praksis*"; "*Det havde været rart med undervisningen delt over flere gange. Dette for at kunne koble teori med praksis, dvs. nogle øvelser eller opgaver*"; "*Jeg syntes man skulle vægte den praktiske del og diskutere problematikker – man kunne på forhånd spørge kursisterne, om de havde nogle specielle ønsker*".

Fra fokusinterviewet er der én af de professionelle der siger, at det ikke blot er et spørgsmål om at få et værkstedskursus, men at kunne koble teori med metode.

"Men jeg vil godt sige, at mit behov er ikke at komme på et eller andet værktøjskursus, hvor man kan få en masse puttet ned i en værktøjsskase, og så kan man trække det op som nogle løsrevne fragmenter. For mig der handler det virkelig om, at bevæge sig fra teori over til metode".
 (Repræsentant fra fokusinterview)

Det er også vurderingen, at det var godt, at temaet sundhedsfremme og handlekompetence lå først i kursusrækken.

"Det var en god start. Så på den måde kan man tale om, at det brede sundhedsbegreb måske kan samle folk. Så på den måde var det godt, det lå først". (Repræsentant fra fokusinterview)

På hold 1 er vurderingen mere spredt ift. om passende *metoder* inddrages mens hold 2 generelt vurderer, at den er nogenlunde passende. Hovedparten mener, at tilrettelæggelsen af undervisningen var nogenlunde tilfredsstillende. I undervisernes logbøger er det gennemgående at en struktur hvor teori kobles med gruppe øvelser, erfaringsudveksling vurderes til, at være en god

form. Det er fx erfaringen fra undervisningen i appreciative inquiry, at afslutningen af undervisningen med en workshop efter appreciative inquiry-modellen, var egnet til, at deltagerne selv kunne gå i gang med denne i praksis.

Læringsforudsætninger. Hovedparten mener, at de i nogenlunde grad havde kendskab til temaerne fra tidligere men at stoffet i høj grad var interessant. Generelt set, mener hovedparten at undervisningen var nogenlunde motiverende og en mindre gruppe mener at, den var det, i høj grad. I forhold til om undervisningen skal tilrettelægges efter den brede målgruppe af fagprofessionelle eller en specifik gruppe, så mener en repræsentant fra fokusinterviewet, at det ikke er enten/eller men kan være en både/og-løsning:

"For jeg kan godt forstå, at der kan være nogle faggrupper, som specifikt havde behov for at vide noget om stofmisbrug, ADHD, anoreksi, whatever et eller andet, men det jeg havde beskrevet, det ville være sådan mere på tværs. Så jeg vil sige, det skal være både/og. For jeg kan jeg godt forstå, at man inde for nogle fagområder kan have nogle andre behov". (Repræsentant fra fokusinterview)

Rammerne. På Kolding holdet (hold 1) vurderes forplejningen som i høj grad tilfredsstillende og på Haderslev holdet, hold 2 mener hovedparten, at forplejningen i mindre grad var tilfredsstillende. På hold 2 vurderes lokaler og udstyr/læremidler til at være i nogenlunde grad tilfredsstillende og på hold 1 var lokalerne mellem høj og nogenlunde grad tilfredsstillende. Deltagernes egen forberedelse vurderes til at være nogenlunde tilfredsstillende, men undervisernes kundskaber og færdigheder vurderes til, at være i høj grad tilfredsstillende. Det er generelt vurderingen fra undervisernes logbøger, at der var en god stemning, et højt aktivitetsniveau, engagerede deltagere.

Netværksdannelse. Hovedparten af respondenterne mener, at kurset i nogen grad har været med til at skabe erfaringsudveksling men kun i et mindre omfang har været medvirkende til at skabe netværk. Respondenterne er delte på om der er behov for at skabe netværk – der er en gruppe, der ønsker at danne netværk og en gruppe der ikke har behov for dette. Fra logbøgerne er det gengivet, at deltagerne oplever det positivt at de har mulighed for erfaringsudveksling på tværs, men at det også er en ulempe idet der er behov for, at være sammen med "sine egne". De to interviewcitater siger meget rammende, at netværk kan være lokale netværk evt. indenfor samme sektor eller netværk på tværs af sektorer.

P3: Vi var ikke så mange af sted fra Haderslev, men dem fra Haderslev har jeg fået skabt kontakt med og vi har fået skabt nogle samarbejdsrelationer og fået sat noget i gang. Så det har været godt for mig.

I: Hvilken betydning har etableringen af netværket? Er det, at det er kommunalt baseret eller på tværs af fag eller faggruppevis?

P3: For mig var det i hvert fald i første omgang det vigtigste at få etableret kontakt med dem fra Haderslev. Men det er også givtigt at komme ud at høre, hvad de gør andre steder. Nu var Esbjerg jo med, og jeg synes, jeg fik meget ud af at høre, hvad de lavede i Esbjerg". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Et netværk? Vi er to der underviser hernede og vi gik helt bevidst efter at få noget netværk med de andre uddannelsesvejledere fra uddannelsesinstitutioner. Fordi for os er det af betydning at kunne ringe ned på VUC og sige, at vi har lige nogle her og sådan og sådan og sådan. Og hvordan ser mulighederne ud". (Repræsentant fra fokusinterview)

Forslag til nye temaer.

ADHD, personlighedsforstyrrelser & unge med anden etnisk baggrund.

Man kunne invitere en ung udsat, for at få fortalt den pågældende persons historie, og efterfølgende analysere denne form for undervisningsmetode.

Tema om kriminalitet & angst-depression blandt unge.

Forandringscirklen og anerkendende pædagogik.

3.3 PAKKE 2 – PSYKISK SÅRBARE UNGE OG MISBRUG

På baggrund af spørgeskemaundersøgelserne (bilag 6¹¹) viser det sig, at hovedparten af respondenterne enten er tilfredse eller meget tilfredse med *information* om tid og sted, formål og mål og information om undervisningsmaterialer og opgaver.

Der er generelt en meget høj grad af *målopfyldelse* på kursusdagene. Målopfyldelsen var højere i Sønderborg end i Kolding.

Indhold. Hovedparten af respondenterne mener, at temaet i høj grad var relevant og at undervisningsniveauet og omfanget af teori i høj grad var passende, men der er en spredning på svarene når det gælder vurderingen af sammenhængen mellem teori og praksis, vægtningen af praksis og inddragelse af værktøjer om de udsatte unge, og der er en større gruppe mener at det i nogenlunde grad er indfriet.

I fokusinterviewet fremhæver en respondent, at uddannelsespakken er en ønskepakke for den målgruppe de arbejder med. Det er vurderingen fra en af respondenterne i fokusinterviewet, at pakke 2 har dækket et behov for at kunne identificere og diagnosticere de udsatte unge og der var i det hele taget bedre kobling mellem teori og praksis.

"I forhold til de psykisk sårbare unge, kom der noget om signaler og diagnoser. Så man lettere kan finde årsagen hos de unge til, at de har det svært. Og det samme med spiseforstyrrelser. Det er hele vejen rundt, vi er blevet præsenteret for signaler. Vi har fået noget håndgribeligt på denne gang. I Haderslev var det utrolig meget teori." (Repræsentant fra fokusinterview)

"Ved forløbene i Haderslev havde de en forventning om, at vi kendte dem alle sammen, Nietzsche. Alle deres referencer, måtte vi vide noget om, ellers måtte vi sætte os ind i det. Hvorimod denne gang har det været mere snævret ind til nogle få, så vi har fået en erkendelse af "aha der var den!" (Repræsentant fra fokusinterview)

Hovedparten er meget tilfreds med underviseroplæg og respondenterne er i høj til nogen grad tilfredse med gruppearbejde, inddragelse af praksis, refleksion og diskussion. Der er en mindre gruppe af respondenter i mindre grad er tilfredse med disse nævnte undervisningsformer.

I kommentarerne til forbedringer af efteruddannelsespakke 2 efterlyses gruppearbejde med forslag til handlinger og mere tid til refleksion og erfaringsdeling. Fra fokusinterviewet er det erfaringen, at diskussioner i plenum fungerer rigtig godt og at det er hensigtsmæssigt at placere deltagerne blandet ved kursusstart.

¹¹ På pakke 1 er der udarbejdet en samlet status på baggrund af spørgeskemaerne. Den samlede opgørelse på spørgeskemaerne, pakke 2 og 3, fremgår af bilag 6.

"Der var en diskussion i plenum. Det synes, jeg var rigtig godt. Man kan komme med spørgsmål, man kan høre hvad man mener, og man kan få uddybet tingene på stedet. Det får vi alle sammen noget ud af". (Repræsentant fra fokusinterview)

R1: Vi blev fra dagens start placeret. For det er klart, vi ellers sætter os sammen med dem, vi kender. Her blev vi ikke spurgt, vi blev fint delt ud.

AM: Hvad er fordelene ved den sammensætning?

R4: Hvis man sidder med nogen man kender, snakker man ofte sammen uden at tænke på, det virker forstyrrende på andre. Men sådan var det ikke, og det fungerede fint". (Repræsentant fra fokusinterview)

Læringsforudsætninger. En del respondenter have i høj grad kendskab til stoffet fra tidligere men der var en lige stor gruppe der kun havde dette i nogen grad. Hovedparten af respondenterne mente, at stoffet i høj grad var interessant for dem og at undervisningen var motiverende og respondenterne er delte på, om de mener, at undervisningsform og indhold er befordrende for egen læreproces, der er en gruppe der mener dette i høj grad og en næsten tilsvarende gruppe der mener at dette var tilfælde i nogen grad.

I forhold til *rammerne* er det respondenternes vurdering, at forplejningen og undervisernes kundskaber og færdigheder i høj grad har været tilfredsstillende. Lokaler og udstyr og læremidler vurderes til at være i nogenlunde grad tilfredsstillende og den laveste score er på respondenternes egen forberedelse til kursusgangene, idet dette vurderes til at være i nogenlunde grad tilfredsstillende. Flere fra fokusinterviewet nævner *dygtige undervisere* og at det var godt med to undervisere på.

"Nogle sindssygt gode undervisere denne gang. De kunne virkelig fastholde én. De kørte heller ikke i de der fine ord. Det er rart at have nogen, der kan få forklaret det, og man kan spørge ind til, hvad de mener". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Han startede i dag med at sige, at han er praktisk anlagt. Selvom han har en lang uddannelse, så formåede han hele tiden at holde fast i den røde tråd. Og en anden tilføjer "På et sprog vi alle kunne forstå. Og han kommer med eksempler fra sig selv" (Repræsentant fra fokusinterview)

I spørgeskemabesvarelserne er der en lille overvægt af respondenter, der vurderer, at pakke 2 i nogen grad har været med til at skabe erfaringsudveksling og netværksdannelse. Respondentgruppen er delt i tre i forhold til, om der er behov for netværksdannelse, idet en 1/3 i nogen grad har behovet, 1/3 der i høj grad har behovet og en mindre gruppe der i mindre grad har dette behov. Der er to af respondenterne fra fokusinterviewet der vurderer behovet for netværksdannelse, og det er samme svarmønster som i pakke 1. Der er behov for lokalt netværk og i Haderslev har de en model som ligner netværksmodellen i Esbjerg.

"Vi vil nok få lidt svært ved at bruge et netværk. I øjeblikket har vi ikke et netværk, hvor vi kender hinanden, men det kan vi hjemme ved os selv prøve at arbejde på". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Så skal det være ligesom det du fortæller om fra Esbjerg. Men jeg synes stadigvæk, det er godt at komme ud og møde nogle andre. I Haderslev har vi jo netværk, vi har netværksmøder. Hele det, du snakker om fra Esbjerg, det er det, vi kører i Haderslev". (Repræsentant fra fokusinterview)

Forslag til nye temaer

- Unge fra andre kulturer
- Netværksarbejde med de unge

- Anerkendende pædagogik
- Noget mere diagnose fx damp.

3.4 PAKKE 3 – KONTAKT, RELATION OG MOTIVATION

Hovedparten af respondenterne er tilfredse eller meget tilfredse med *information* om tid og sted, information om mål og formål med kurset og med undervisningsmaterialer og opgaver i forbindelse med pakke 3.

Hvis vi ser på respondenternes vurdering af efteruddannelsespakkens *indhold*, så er der en høj grad af tilfredshed med de angivne emner. Hovedparten mener, at temaet i høj grad var relevant, at niveauet, omfanget af teori, forholdet mellem teori og praksis i høj grad var passende. Den sammen vurdering er gældende i forhold til respondenternes vurdering af vægtningen af praksis om unge i undervisningen og inddragelsen af værktøjer om de unge i undervisningen. Der er én af respondenterne der fremhæver behovet for kobling mellem teori og praksis.

"Jeg synes ikke teori er så interessant hvis man ikke kan koble det med noget praksis... Men har også nok noget at gøre med hvad man har af uddannelsesmæssig baggrund". (Repræsentant fra fokusinterview)

Respondenternes vurdering af deres udbytte af *undervisningsformer* er vurderet til at være opfyldt i nogen til i høj grad. Der er en mindre overvægt at respondenter der mener, at de i højere grad har fået udbytte af underviseroplæg, og når vi ser på udbyttet af gruppearbejde, inddragelse af praksis og diskussion er respondenterne delt i to næsten lige store grupper, og vurderer disse former som opfyldt i nogen til i høj grad. Refleksion er vurderet til at være inddraget i nogen grad og får derfor den laveste score. De undervisningsformer der fremhæves i fokusinterviewet er inddeling i grupper, diskussioner, rollespil og opgavebaseret undervisning.

"Jeg har været glad for, at der har været stor spredning, når vi har været ude i grupper. For mig som underviser er det fint at sidde med nogle vejledere. Jeg har ungerne hele tiden, de har dem i kort tid. Vi sidder med samme problemer og har vidt forskellige måder, vi kan arbejde på". (Repræsentant fra fokusinterview).

"Det jeg kommer for, det er for diskussionen. At komme og diskutere teorierne og modellerne med nogle andre, det synes jeg er rigtig godt". (Repræsentant fra fokusinterview).

"Men i dag var en god måde at se dem (teorierne) blive anvendt på, fordi vi lavede rollespil. Det synes jeg var rigtig godt, fordi værktøjerne så blev brugt". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Opgaver: Vi havde en til i dag og så en til sidste gang hvor vi skulle tænke nogle situationer igennem, i vores praksis, og så prøve at relatere den til den teori der kom i dag. Det synes jeg har været fint". (Repræsentant fra fokusinterview)

Der stod i programmet at vi skulle beregne ca. en times forberedelse (til opgaven), det synes jeg er helt fint, at gøre det på den måde". (Repræsentant fra fokusinterview)

Læringsforudsætninger. Hovedparten af respondenterne havde i nogen grad kendskab til stoffet fra tidligere og stoffet vurderes gennemgående som i høj grad interessant, ligesom undervisningen vurderes som i høj grad motiverende. Undervisningsform og indhold vurderes til at være i høj til i nogen grad befordrende for egen læreproces.

"Der er vi jo så forskellige. Vi har talt om, at det er svært at ramme denne her gruppe, som er meget bred i erfaringer og uddannelse". (Repræsentant fra fokusinterview)

Rammerne. Hovedparten af respondenterne vurderer, at lokalerne, udstyr og læremidler og lærerens kundskaber og færdigheder i høj grad fungerede tilfredsstillende og generelt er det vurderingen at egen forberedelse til kurset var nogenlunde.

Det er vurderingen at pakke 3 i nogen grad har været medvirkende til at skabe erfaringsudveksling og netværk efterfølgende, der er dog en mindre gruppe af respondenter der vurderer at pakken samlet set, i høj grad har været med til at skabe netværk. Gruppen af respondenter er også meget delte i forhold til behovet for at skabe netværk eller erfaringsudveksling, idet der er tre lige store grupper der henholdsvis vurderer, at de i høj grad, i nogen grad og i mindre grad har behov for dette. Fra fokusinterviewet, især i Esbjerg, er der flere fortalere for en netværksmodel, der arbejder på tværs af sektorer. Dette kan muligvis forklares med, at Esbjerg i forvejen har et netværk omkring projekttype 1-projektet og at der i højere grad er behov for at arbejde på tværs.

"Man får på hørt på hinandens perspektiver...måske gør socialrådgiveren i virkeligheden alt hvad vedkommende kan, indenfor lovens rammer...vi kan sidde med vores egen selvforståelse rundt omkring. Og det er jo rigtig vigtigt at bringe det i spil". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Netværksdelen er rar for mig, for at vide fx hvordan det fungerer på Handelsskolen, hvilke rammer en UU vejleder fx har i forhold til den unge. Det er meget nemmere for mig at agere når jeg kender de rammer for de forskellige samarbejdspartnere". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Det jeg tænker har været det fornemmeste formål i det her for mig har været netværksbygning. Det har været at få koblet nogle ansigter på folk som også er Esbjerg kommune".(Repræsentant fra fokusinterview)

"Man har forståelse for hvordan andre de arbejder. Fordi der er mange frustrationer, også kommunalt, nu arbejder jeg ikke selv kommunalt. Der er store samarbejdsvanskeligheder kan jeg se, fordi man simpelthen ikke kender hinandens arbejdsituationer. Jo mere man er sammen på kryds og tværs til forskellige lejligheder, jo større bliver forståelsen også for hinandens arbejdsflader." (Repræsentant fra fokusinterview)

Forslag til emner

- Unge og misbrug
- Fastholdelsesteori
- positiv psykologi
- Ungdomsforskning
- Ny Start
- Integration og tosprogede
- Coaching
- ADHD/autisme
- Netværk
- Tværfagligt samarbejde – viden om hvor man skal henvende sig med de udsatte unge
- Vejledende samtale

3.5 PAKKE 4 – LOKAL FORANKRET KOMPETENCEUDVIKLING

Den fjerde uddannelsespakke adskiller sig fra de tre første pakker ved at være lokal forankret kompetenceudvikling i de fire samarbejdskommuner. Der er i forbindelse med de første pakker blevet undervist i begreberne handlekompetence og empowerment, hvilket i pakke 4 gennemføres i praksis. Lokalt forankret kompetenceudvikling er udviklingsforløb lokalt, på uddannelsesinstitutioner, der arbejder med gruppen af udsatte unge. Udviklingsforløbene planlægges i tæt dialog med aftagerinstitutionens målgrupper, metoderne har været antropologiske og formen har i høj grad været deltagerinvolverende.

De deltagende institutioner har været Kolding og Haderslev Produktionsskole, EUC Syddanmark i Sønderborg Kommune og i Esbjerg kommune har den lokale kompetenceudvikling været forankret i projekt type-1 projektet. De anvendte metoder har været deltagende observation, feltstudier og fokusinterviews (inspireret af BIKVA metoden) og i Esbjerg Kommune har der været behov for underviseroplæg og en dialogdag, faciliteret af projektleder fra projekt type 2-projektet.

Kolding Produktionsskole ønskede et individuelt forløb dvs. et forløb der tog udgangspunkt i hverdagen på skolen, hvilket blev understøttet af lederens vurdering af, at lokale forløb har større forandringspotentiale end normale kurser, fordi konsulenterne kommer ud og ser målgruppen af elever og får det levendegjort på en anden måde. Der skulle være fokus på kommunikation mellem lærer og elev, og dette blev afdækket via observation og samtaler i to udvalgte værksteder på skolen. Det var gennem det lokale feltarbejde at fx brugen af ironi, underdrivelse og overdrivelse, attituder og anerkendelse mellem lærere og elever blot kortlagt. Sidst i forløbet blev de lærere og elever som havde deltaget i det lokale forløb inviteret til en fælles tilbagemelding.

Haderslev Produktionsskole havde et ønske om, at sætte fokus på kompetenceudvikling af medarbejderne så de i højere grad som skole kunne fastholde eleverne i at nå deres sundhedsmål. Aftalen blev at kompetenceudviklingsforløbet skulle have et særligt fokus på at afdække samspillet mellem lærere-elev og elev-elev. To konsulenter var på skolen to halve dage for at gennemføre feltarbejde på alle værkstederne og det resulterede i at konsulenterne havde indkredset fire overordnede temaer som de ville arbejde videre med. Temaerne var samspillet mellem lærerne og eleverne og eleverne imellem, rammer, struktur og sundhed. Inspireret af brugerinddragelsesmetoden BIKVA blev og der gennemført fokusinterview med en gruppe af eleverne.

Det lokale forløb startede på *EUC Syd* startede i idrætsdagsudvalget, hvor skolens faggrupper er repræsenteret. Gennem en møderække blev forløbet præciseret og det var et krav fra skolens side at det skulle være nemt at tage ind i undervisningen og praktisk i hverdagen, ligesom det skulle give mening for eleven. Beslutningen blev at der skulle være fokus på bevægelse. UC Syddanmark har været ude på skolen og har bidraget med faglig back up viden, været med til, at brainstorme på ideer og faciliteret hele processen. Output har været de praktiske øvelser som lærerne kan integrere i deres undervisning.

I *Esbjerg*, er det projektleder i projekt type 1-projektet, der har haft et ønske om at understøtte et kompetenceløft i lokalområdet. Gennem projektperioden har projektleder fået etableret et lokalt netværk, som har til formål, at fungere som efterværn for gruppen af udsatte unge. Det er netværket der efterspørger særlige temadage om fx ADHD og positiv psykologi.

3.6 OPSAMLING OG DELKONKLUSION

Pakke 1-4 har rekrutteret deltagere fra de fire samarbejdende kommuner. Hovedparten har en mellemlang videregående uddannelse.

Det er hovedsageligt professionelle der har opgaver i forhold til de unge, der ikke er kommet i gang med en uddannelse eller har opgaver i forhold til de unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse, men er i risikozonen. Samlet set er mange faggrupper repræsenteret – jobkonsulenter, produktionsskolelærere, ungevejledere, vejledere, gadeplansmedarbejdere, støttepersoner, socialpædagoger, jobkonsulenter, vejledere og ungevejledere, mentorer og støtteperson. Der er en stor spredning på anciennitet.

Det fremhæves i fokusinterviewene både som en fordel og en ulempe, at målgruppen er så bred, Der er gennemgående en høj grad af mål opnåelse og temaerne vurderes som relevante. Fra pakke 1-3 er der på de forskellige batterier af spørgsmål, - og der er en progression i graden af tilfredshed med indhold og form i pakkerne. En mulig forklaring på dette kunne være, at tilrettelæggelsen pakke 2 og 3 har taget højde for en højere grad af kobling mellem teori og praksis. I de sidste pakker inddrages forskellige arbejdsmetoder som fx plenumdiskussioner, rollespil og opgaver.

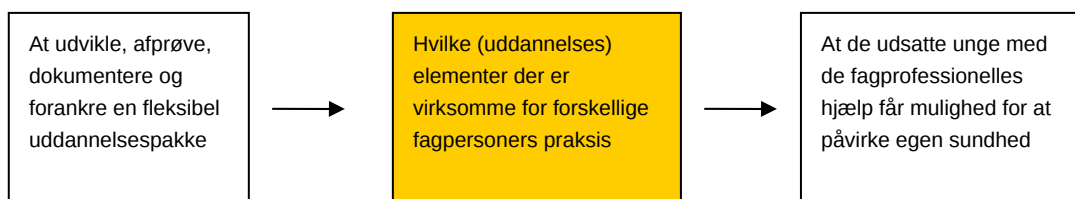
Det er en bred målgruppe af professionelle pakkerne henvender sig til, hvorfor det kan være vanskeligt at tilgodese alle deltagernes ønsker. En mulig løsning kunne være at tilrettelægge særlige temadage for særlige målgrupper af professionelle og temadage der retter sig mod den brede gruppe af professionelle.

Hovedparten mener at stoffet i høj grad var interessant og undervisningen motiverende. Flere nævner dygtige og praktisk anlagte undervisere. Det er vanskeligt entydigt, at vurdere om der er behov for erfaringsudvekslingsforum og netværksdannelse.

Den fjerde pakke adskiller sig i form og indhold, fra de øvrige pakker, idet der er arbejdet med lokal forankret kompetenceudvikling, hvor der fx er anvendt deltagerobservation og feltstudier til afdækning af behovet for kompetenceudvikling. Der har været fokus på samspil mellem elev-lærer, bevægelsesaktiviteter og udvikling viden og netværk i et lokalområde, Esbjerg.

4. VIRKSOMME UDDANNELSESELEMENTER

Et af målene var, at vurdere hvilke uddannelseselementer der var virksomme for forskellige fagpersoners praksis og at opsamle de professionelles erfaringer med de enkelte sundhedsfremmetiltag og se hvad der hæmmede og fremmede dette. Der er fokus på udbyttet af indsatserne i pakke 1-4.

4.1 PAKKE 1-4

Pakke 1

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen, er det vurderingen, at de præsenterede teorier, modeller, metoder og værktøjer i pakke 1, i nogen grad er virksomme for egen praksis. Følgende interviewcitater illustrerer respondenternes udbytte af pakke 1. I de første to citater er der fokus på det brede og det positive sundhedsbegreb. Gennemgangen af fx Thomas Ziehes teorier om ungdomskultur, gav mening for en af de andre interviewede i forhold til, at kunne forstå hvordan de unge oplever deres egen situation. Appreciative inquiry blev præsenteret som en metode og et sæt af værdier og der er i citatet fokus på en konkret øvelse som kan løses på mange alternative måder.

"Den dag, hvor vi havde om sundhedsbegrebet, det synes jeg var godt, fordi det havde jeg egentlig sådan tænkt, "jamen, det er da egentlig noget, jeg ved meget om". Men jeg fik det på en anden måde og egentlig på en sådan god måde. At tale om det brede sundhedsbegreb kan måske samle folk. Så på den måde var det godt, det lå først".

"Flodmetaforen. Ja, som underviseren havde med. Den synes jeg er utroligt anvendelig. Og den har jeg brugt". (Repræsentant fra fokusinterview)

"I virkeligheden handler det om, at vores samlede syn på det her område skal revideres. KRAM-faktorer. De forskellige måder at opfatte, hvad der er problemer, kan påvirke forandringsprocesser i mennesker. Gør man det ved at fortælle "det er forkert du ryger", "det er forkert du vejer 5 kilo for meget", "det forkert, det er forkert, det er forkert". Det er en anden tilgang man skal have". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Og det jeg præcis tænker på, det er ham der underviste i... ungdomskulturen, hvor han gennemgik Thomas Ziehes teorier. Jeg syntes, at teorien gav mening i forhold til det, jeg oplever [...] En teoretisk tilgang til hvordan de oplever deres egen verden og deres egen situation". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Den grundlæggende filosofi bag appreciative inquiry er jeg dyb, dyb tilhænger af. Hvad er det vi gerne vil have mere af, ikke også? Bruge det i praksis- i samtale med de unge mennesker. Det var tegningen på tavlen med en rund cirkel og så en prik lige i midten. Hvor mange alternative måder kan man tegne den på? For de unge, jeg arbejder med, handler det om uddannelsesafklaring. Jamen, hvis ikke lige man havde den teoretiske fundering for at kunne komme ind et pædagogseminarium, hvordan kan man så alligevel komme ind på et pædagogseminarium, ved måske at gå nogle omveje". (Repræsentant fra fokusinterview)

Pakke 2

Fra spørgeskemaundersøgelsen er det vurderingen, at teorier, metoder, modeller, værktøjer og de præsenterede værdier i forbindelse med undervisningsgangene kan anvendes i nogen til i høj grad i den daglige praksis. Fra fokusinterviewet har respondenterne især fokus på metoder /værktøjer som stilladsering og at kunne spotte signaler på mistriksel fx i forhold til spiseforstyrrelser.

"Det er jo faktisk, det vi gør. Vi bygger det her stillads op om den unge, og når det så kører, kan man ligeså stille begynde at pille det ned igen. Vi bygger op, og når der kommer nogle voksne ind i deres liv, kan vi lige så stille og roligt begynde at arbejde ud fra det. Så man fik ord på noget af det, at hvad er det egentlig, vi gør, og hvordan kan vi forbedre de". (Repræsentant fra fokusinterview)

"I forhold til de psykisk sårbare unge kom der signaler og diagnoser på. Så man lettere kan finde årsagen til, at de har det svært. Og det samme med spiseforstyrrelser. Det er hele vejen rundt, vi er blevet præsenteret for signaler. Vi har fået noget håndgribeligt på denne gang". (Repræsentant fra fokusinterview)

Pakke 3

Der er en overvægt af respondenter der vurderer at teorier, modeller, metoder, værktøjer og værdier i høj grad kan anvendes i den daglige praksis. I det følgende gennemgås kort interviewudtalelser i forbindelse med de forskellige temaer som blev præsenteret i pakke 3. Udbyttet er i forhold til værdier og metoder som fx relationstrappen, motivationssamtalen og motivationshjulet.

"Empowerment er de værdier og præmisser vi har med os, hver i sær, hvad det er vi italesætter?. Hvordan er det vi så fastholder empowerment tanken og har den for øje". (Repræsentant fra fokusinterview)

"I dag er vi blevet præsenteret for "fornyelse start", altså en bestemt vinkel at arbejde på, og for relationstrappen, som også var meget relevant, i hvert fald i forhold til det jeg arbejder med". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Vi bruger motivationssamtalen i vores udviklingssamtaler og i forhold til vores udviklingsplaner". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Vi havde motivationshjulet. Hvilke veje man kan gå i forhold til motivation og arbejde med ambivalens. Det er koden til motivationen, den ambivalens der er til stede i at ville, vil ikke, vil, vil ikke, vi er rundt i hele hjulet". (Repræsentant fra fokusinterview)

Pakke 4

Den fjerde uddannelsespakke, blev som tidligere nævnt, gennemført på tre ungdomsuddannelser og i et lokalområde. På Kolding Produktionsskole er det tilbagemeldingen, at det især var anerkendelsestemaet der har gjort en forskel i hverdagen i forhold til hvordan lærer tiltaler eleverne.

"Jeg syntes, at jeg ved at omtale det at lægge fliser positivt, "det ser godt ud" - det har en positiv virkning, de bliver en halv meter højere og den måde de møder på hvis man gør det i en længere periode. De har ikke fået for megen ros i deres liv". (Repræsentant fra fokusinterview)

På *Haderslev Produktionsskole* er det værkstedslærernes vurdering, at det har bidraget med viden om samspillet mellem lærer-elev og været en øjenåbner i forhold til samspillet mellem lærer og elev.

"Hvad vi gjorde godt og hvad vi kunne gøre bedre [...]vi bliver mere fasttømret i, at vi har samme målsætninger". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Alle de punkter på plakaterne, de gav stof til eftertanke og øjenåbner, og det er jeg sikker på, at det ville ikke blive sagt hvis der ikke var kommet folk udefra". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Det har givet mig noget i forhold til samspillet. Jeg kan godt lide den måde, at der kom nogen udefra og snakkede med eleverne, så eleverne ikke blev påvirket. Samspil mellem elev- og lærer og den karakter de syntes vi gik frem med, de har jeg taget med og jeg blev bekræftet i min tilgang til videre. Jeg vil arbejde videre med det og der er noget jeg vil blive bedre til". (Repræsentant fra fokusinterview)

På *EUC Syd*, var der enighed om, at der skulle kompetenceudvikles på en måde, så det nemt kunne implementeres i undervisningen, det skulle linkes op til fagligheden og give mening for eleverne.

"Vi skal arbejde med dette som vi arbejder med bæredygtighed. Nemlig, at vi får det skrevet ind i strategierne så det er forankret på ledelsesniveau så det siver ned på afdelingschef- niveau og så skal det beskrives på undervisningsniveau som en del af forløbene. Men samtidig er vi startet den anden vej også". (Repræsentant fra fokusinterview)

På de tre ungdomsuddannelser er det vurderingen, at en lokalt forankret kompetenceudvikling har et større forankringspotentiale end normale kurser. Der henvises til, at det er vigtigt at få kendskab til målgruppen af elever, som kan være meget forskellige afhængigt af om det er EUC, gymnasiet, produktionshøjskolen.

"Hvis man skal lære en produktionsskolemedarbejder noget, så er det vigtigt at de kommer her og lærer skolen at kende". (Repræsentant fra fokusinterview)

"Jeg syntes det er godt, at man tager udgangspunkt i den enkelte skole. Fra EUC, til gymnasierne til produktionshøjskolen er der himmelvid forskel og der er forskellige elevgrupper og det er godt at tage udgangspunkt i den enkelte skole". (Repræsentant fra fokusinterview)

I *Esbjerg*, er det vurderingen, at det er ideelt at kompetenceudvikle i et lokalt område, idet der kan samles en gruppe på 80-100 personer fra forskellige sektorer og det er en overskuelig enhed. Hvis et lokalt forløb blev placeret fysisk i Kolding ville det ikke have den samme effekt. Mulighederne for at netværke og lave hurtige aftaler er større lokalt.

4.2 OPSAMLING OG DELKONKLUSION

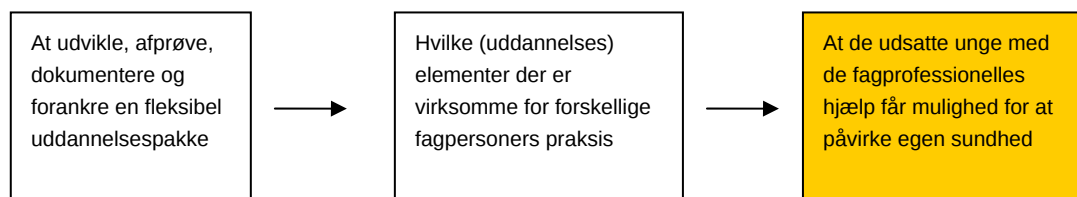
Fra pakke 1-3 er der en progression i deltagernes udbytte af kursusdagene. En forklaring kunne være, at undervisningen har udviklet sig hen imod at være mere praksis orienteret. Respondenterne fremhæver udbytte af de præsenterede værdier fx det brede og det positive sundhedsbegreb og empowerment tænkningen, teori om ungdomskultur og metoder/værktøjer som appreciative inquiry, motivationssamtalen, relationstrappen og værktøjet stilladsering. En sidegevinst er, at de

professionelle udvikler "et fælles sprog" om sundhed og udsathed og bliver "klædt på" til at kunne varetage brede og specifikke udfordringer med de udsatte unge.

Pakke 4 er tilrettelagt og gennemført som praksisnære kompetenceudviklingsforløb på de enkelte ungdomsuddannelser. Forløbene på de tre ungdomsuddannelser har været udviklet i tæt dialog med aftagerne, der er arbejdet med elevinvolvering i processen og der er anvendt metoder som workshops, fokusinterviews og feltarbejde til afdækning af problemstillinger. På de tre ungdomsuddannelser er det vurderingen, at et lokalt forankret kompetenceudvikling har et større forankringspotentiale end normale kurser. Der henvises til, at det er vigtigt at få kendskab til målgruppen af elever.

5. UNGES HANDLEKOMPETENCE

Målet var, at de unge med de professionelles indsats fik mulighed for at påvirke egen sundhed med henblik på tilknytning og eller fastholdelse på arbejdsmarkedet, og få viden om, hvordan de udsatte unge motiveres, deltager og får evnen til at formulere egne sundhedsstrategier. Erfaringsopsamlingen bygger på en innocamp med de unge, erfaringer fra pakke 4 og videnindsamling i projekttype 1-projekterne.

5.1 INNOCAMPEN

I fokusinterviewet med de fagprofessionelle var det erfaringen, at den direkte og personlige kommunikation med de unge om konceptet har været afgørende for de unges interesse for campen. På én af skolerne har holdlederen fortalt historier om konceptet, forsøgt at skabe billeder af campen hos de unge og reklameret for de ekstra bonusgoder, der kan være ved at komme med på en camp

"Jeg kan sige, hvad jeg har gjort: Jeg har ikke vist nogen som helst programmet, jeg har fortalt dem, at der var en lejr. At det var sådan et amerikansk koncept, hvor man bliver spærret inde. Og så har jeg fortalt dem en længere historie omkring det. Og for at man skal blive fri i sin tankegang, så får man fjernet sine ure og sin mobiltelefon. Og så har jeg brugt en uges tid på at gå rundt til samtlige af skolens elever og kigget dem dybt ind i øjnene og sagt: "Var det ikke noget for dig?". Så efterhånden har det bredt sig, da jeg først fik en to-tre stykker til, og så var vi 15. Jeg har sat nogle billeder på for dem, for det kan de ikke. Så jeg har brugt min viden til, når man laver sådan nogle ting her, hvordan jeg tror, det bliver: Masser af mad, måske var der nogle piger fra de andre byer man kunne kigge på, måske skulle man ned og spille golf. Det er så ikke alt, der lige er gået sådan, men jeg har sat sådan et reklamefoto på for at få dem med. Ja, og det er jo personligt. Så hvis man ikke gør det, så kommer der jo ikke nogen". (Repræsentant fra de fagprofessionelle).

Der er som en del af optakten til idegenereringen anvendt oplægsholder og kreative metoder fx er der arbejdet med modellervoks og stimuli kort mm. De unge siger, at det har været hyggeligt og lærerigt. De unge skulle på baggrund af temaet generere ideer den første dag. *"Hvordan fandt I på en ide?" "vi tog bare en runde, hvor vi alle sammen kunne få lov til at sige noget, og så skrev vi det op"* (Repræsentant fra de unge). En anden siger, at de satte sig ned og snakkede og samarbejdede og i en tredje gruppe kom alle med input.

"Hvem bestemte, at det lige skulle være den ide?" "Selve fundamentet fandt vi selv på" (repræsentant fra de unge). Lederen af Innocampen hjalp til med at finde en mere utraditionel ide. De fleste siger, at de har arbejdet hårdt med ideen. Der er flere af udtalelserne, der signalerer, at de unge har været meget engagerede på campen.

De unge siger, at de har været loyale overfor ideen i processen også ved formidlingen. *"Hvordan forberedte I jer til formidlingen?" "Det nåede vi overhovedet ikke. Vi sad og skrev post it's, og så*

måtte vi gøre, hvad vi kunne" (Repræsentant fra de unge). Der var én af de unge, der siger, at han var nervøs og gik i stå under formidlingen. Ligesom de der er én der siger, at det gav god mening at skulle formidle projektet, til sidst.

Rammerne omkring innocampen har været med til at understøtte de unges ide-genereringsforløb bl.a. deltagelse af lærere fra Produktionsskolerne, gruppearbejdet men også de fysiske rammer og bespisningen med mere. At have læreren med på campen, vurderes positivt. Fordi de på Innocampen ligestilles, som der er én af eleverne der fremhæver. De fagprofessionelle siger, at de opfatter sig som støttepersoner i processen. Der er en positiv vurdering af dén måde innocampløbet styrede forløbet på. Hun har talt i øjenhøjde til dem og ikke talt ned til dem, ligesom hun er tydelig. Gruppearbejdet fremhæves generelt som positivt af de unge.

"Jeg synes, det har været fedt, for man lærer andre mennesker at kende". (Repræsentant fra de unge).

"Det har jeg været rigtig tilfreds med. Jeg synes, det faktisk har fungeret meget godt, men som sagt, det gik jo lidt død, så man skulle lige sige lidt til hinanden og så videre". (Repræsentant fra de unge).

Der er også gennemgående en del kommentarer til rammerne. De unge havde især kommentarer til maden. De ville gerne have haft varm klassisk mad. Et ønske er at få mere fritid. Det positive ved innocampen i forhold til de unge er, at de unge har udviklet sig.

"Fra at komme herop og tænke "Puhaaa.." og "hvad er det her for noget?" til at stå og smile og fremlægge og gerne vil vinde en Ipad. De har virkelig, virkelig, virkelig arbejdet sammen omkring det her". (Repræsentant fra de fagprofessionelle)

"Det sunde er, at de kan komme fra at putte sig så meget under sin jakke til at stå oppe foran og kunne præsentere en ide". (Repræsentant fra de fagprofessionelle)

Et andet gennemgående træk er at de unge virkelig har været engageret i forbindelse med campen.

"Jeg kan se, hvis man kan fange dem, så kan man få rigtig meget ud af dem. At se deres engagement, hvordan de brændte for tingene. Jeg var slet ikke ordentlig observant på, om der var fnidder-fnadder. De fik det jo reddet ud og det fik i orden. Det synes jeg også er flot, at man kan finde ud af det ude i byen og at man kan bo sammen". (Repræsentant fra de fagprofessionelle)

"Dem med stolthed kommer og siger "Vi har lavet den bedste skole, hvad synes du, den skal hedde?" Det er så fedt at se den der glæde og begejstring". (Repræsentant fra de fagprofessionelle)

5.2 LOKALE KOMPETENCEUDVIKLINGSFORLØB

På Haderslev Produktionsskole blev der som en del af BIKVA modellen gennemført et fokusinterview med udvalgte elever om samspillet mellem lærer og elev, og der kom fokus på tre typer af dilemmaer. Lærerens rolle som ven kontra autoritet, lærerens rolle som uddanner og afklarer og oplevet forskel i restriktioner og strafudmåling fra lærernes side.

I forhold til samspillet ung-ung fremhæver eleverne i fokusinterviewet, at de er gode til at hjælpe hinanden dog ikke ved konflikter og at der er hierarkier på Produktionsskolen. Elever der er fagligt dygtige er typisk de elever der er ledende i forhold til de andre elever. Intriger nævnes blandt pigerne. I forhold til skolens rammer og struktur, så oplever de, at de får de udfordringer som de gerne vil have. De vurderer, at der er en hyggelig atmosfære og de trives i værkstederne. Sundhed. De vurderer, at det er godt, at skolen har fokus på sundhed, gennem frivillig og påtvungen motion, den sunde kost i kantinen og ved fx rygestopkurser. De fortæller, at de motiveres til

sundhed når det opleves som sjovt, den sunde mad skal smage godt og fokus skal være på det gode liv, ikke kun rammerne. Gennem fokusinterview får eleverne derved medindflydelse på udformningen af de sunde rammer og det, de opfatter som det gode liv.

I Sønderborg, på *EUC Syddanmark*, har elevrådet været en del af processen med at implementere sundhed og trivsel. Der har været en gruppe der har arbejdet med sundhed som emne. Eleverne er generelt positivt stemt og der har ikke været modstand mod projektet. De andre sundheds- og trivselstiltag på skolen har været med til, at gøde jorden så det kan blive en del af deres egne værdier så de kommer i god trivsel og der skal arbejdes med forskellige metoder til de forskellige målgrupper af elever.

På *Kolding Produktionsskole* blev der gennemført feltarbejde i forbindelse med afdækning af samspilsrelationer mellem de unge og lærer-ung. Resultaterne af indsatsen blev præsenteret for elever og lærere i værkstederne. I det ene værksted var det især rollespil om attituder, som fangede de unge - også gennemgangen af sprogtonen fx sætningen "fuck dig" og den virkning det kan have på modparten. De unge blev involveret i den fremadrettede proces idet de også skulle bidrage med overvejelser over hvordan nye sprogtoner, attituder kunne implementeres.

5.3 OPSAMLING OG DELKONKLUSION

Innocampen er et godt eksempel på hvordan elever fra forskellige ungdomsuddannelser kan motiveres til at deltage og formulere egne sundhedsstrategier. Temaet for innocampen var "den bedste skole" – men temaer i forhold til sundhedsfremme kunne med fordel inddrages. Innocampen som koncept kan være medvirkende til at understøtte forandringsprocesser. Der er en række understøttende forhold som fx at lærerne deltager, at aktiviteten fysisk flyttes til nye omgivelser, stram styring af campen og at mobiltelefoner er en by i Rusland. De unge har fået udbytte af samarbejdet (ingen konflikter), de har været meget motiverede og engagerede og flyttet grænser.

I pakke 4 er der anvendt forskellige grader af elev involveringsprocesser, spændende fra at give eleverne en stemme i fokusinterview til mere formaliserede fora for dette som fx elevråd, som er med til, at skabe ejerskab til forandringsprocesserne. Gennemgående er det, at der har været fokus på det gode liv og det brede og det positive sundhedsbegreb. Det lokale kompetenceudviklingsforløb har især dækket det brede sundhedsbegreb med hovedfokus på de ressourcemæssige aspekter af de unges livskvalitet og trivsel.

Der kunne med fordel arbejdes videre med inddragelse og involvering af elever og unge i at formulere egne sundhedsstrategier.

6. HOVEDKONKLUSION

Uddannelsespakkens indhold og form

Pakke 1-4 har rekrutteret deltagere fra de fire samarbejdende kommuner. Hovedparten har en mellemlang videregående uddannelse.

Det er hovedsageligt professionelle der har opgaver i forhold til de unge, der ikke er kommet i gang med en uddannelse eller har opgaver i forhold til de unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse, men er i risikozonen. Samlet set er mange faggrupper repræsenteret – jobkonsulenter, produktionsskolelærere, ungevejledere, vejledere, gadeplansmedarbejdere, støttepersoner, socialpædagoger, jobkonsulenter, vejledere og ungevejledere, mentorer og støtteperson. Der er en stor spredning på anciennitet.

Det fremhæves i fokusinterviewene både som en fordel og en ulempe, at målgruppen er så bred, Der er gennemgående en høj grad af målopnåelse og temaerne vurderes som relevante. Fra pakke 1-3 er der på de forskellige batterier af spørgsmål, - og der er en progression i graden af tilfredshed med indhold og form i pakkerne. En mulig forklaring på dette kunne være, at tilrettelæggelsen pakke 2 og 3 har taget højde for en højere grad af kobling mellem teori og praksis. I de sidste pakker inddrages forskellige arbejdsmetoder som fx plenumdiskussioner, rollespil og opgaver.

Det er en bred målgruppe af professionelle pakkerne henvender sig til, hvorfor det kan være vanskeligt at tilgodese alle deltagernes ønsker. En mulig løsning kunne være at tilrettelægge særlige temadage for særlige målgrupper af professionelle og temadage der retter sig mod den brede gruppe af professionelle.

Hovedparten mener at stoffet i høj grad var interessant og undervisningen motiverende. Flere nævner dygtige og praktisk anlagte undervisere. Det er vanskeligt entydigt, at vurdere om der er behov for erfaringsudvekslingsforum og netværksdannelse.

Den fjerde pakke adskiller sig i form og indhold, fra de øvrige pakker, idet der er arbejdet med lokal forankret kompetenceudvikling, hvor der fx er anvendt deltagerobservation og feltstudier til afdækning af behovet for kompetenceudvikling. Der har været fokus på samspil mellem elev-lærer, bevægelsesaktiviteter og udvikling viden og netværk i et lokalområde, Esbjerg.

Udbyttet af pakkerne

Fra pakke 1-3 er der en progression i deltagernes udbytte af kursusedagene. En forklaring kunne være, at undervisningen har udviklet sig hen imod at være mere praksis orienteret. Respondenterne fremhæver udbytte af de præsenterede værdier fx det brede og det positive sundhedsbegreb og empowerment tænkningen, teori om ungdomskultur og metoder/værktøjer som appreciative inquiry, motivationssamtalen, relationstrappen og værktøjet stilladsering. En sidegevinst er, at de professionelle udvikler "et fælles sprog" om sundhed og udsathed og bliver "klædt på" til at kunne varetage brede og specifikke udfordringer med de udsatte unge.

Pakke 4 er tilrettelagt og gennemført som praksisnære kompetenceudviklingsforløb på de enkelte ungdomsuddannelser. Forløbene på de tre ungdomsuddannelser har været udviklet i tæt dialog med afdagerne, der er arbejdet med elevinvolvering i processen og der er anvendt metoder som workshops, fokusinterviews og feltarbejde til afdækning af problemstillinger. På de tre

ungdomsuddannelser er det vurderingen, at et lokalt forankret kompetenceudvikling har et større forankringspotentiale end normale kurser. Der henvises til, at det er vigtigt at få kendskab til målgruppen af elever.

Unges handlekompetence

Innocampen er et godt eksempel på hvordan elever fra forskellige ungdomsuddannelser kan motiveres til at deltage og formulere egne sundhedsstrategier. Temaet for innocampen var "den bedste skole" – men temaer i forhold til sundhedsfremme kunne med fordel inddrages. Innocampen som koncept kan være medvirkende til at understøtte forandringsprocesser. Der er en række understøttende forhold som fx at lærerne deltager, at aktiviteten fysisk flyttes til nye omgivelser, stram styring af campen og at mobiltelefoner er en by i Rusland. De unge har fået udbytte af samarbejdet (ingen konflikter), de har været meget motiverede og engagerede og flyttet grænser.

I pakke 4 er der anvendt forskellige grader af elev involveringsprocesser, spændende fra at give eleverne en stemme i fokusinterview til mere formaliserede fora for dette som fx elevråd, som er med til, at skabe ejerskab til forandringsprocesserne. Gennemgående er det, at der har været fokus på det gode liv og det brede og det positive sundhedsbegreb. Det lokale kompetenceudviklingsforløb har især dækket det brede sundhedsbegreb med hovedfokus på de ressourcemæssige aspekter af de unges livskvalitet og trivsel.

Der kunne med fordel arbejdes videre med inddragelse og involvering af elever og unge i at formulere egne sundhedsstrategier.

Forankring

Erfaringer der er gjort med dette projekt bliver brugt i både diplomuddannelser og kurser på UC Syddanmark. På baggrund af projekterfaringerne har vi udviklet en ny model for praksisnær kompetenceudvikling, som bliver udbudt til produktionsskoler og erhvervsskoler. Projekterfaringerne vil indgå i et fælles tiltag på tværs af UC Syddanmark, som sætter fokus på udsatte unge. Dels ved en konference om ungdomspædagogik, dels ved en formidling af projekterfaringerne på UC Syddanmarks hjemmeside

Metodeovervejelser

Respondenternes udtalelser i interviewene er gennemgående mere positive end i spørgeskemaundersøgelsen. Dette kan skyldes interviewer bias. Et andet metodisk problem vedrører måling af effekten kort tid efter, at indsatsen er implementeret. Der bliver dybest set spurgt ind til outcome dvs. respondenternes vurderinger af hvad der er virksomt på den lange bane i praksis og svarene kan kun blive hypotetiske. Der har været forsøg med anvendelse af logbøger, hvor de professionelle skulle beskrive praksissituationer hvor særlige metoder eller teorier var virksomme. Men grundet de professionelles arbejdspress blev denne metode ikke implementeret gennemgående.

BILAG 1: PROGRAMTEORI

FEJL! OBJEKTER KAN IKKE OPRETTES VED AT REDIGERE FELTKODER.

BILAG 2: SPØRGESKEMA

Kære kursister,

Ung og Sund: Sundhedsfremme for unge uden for eller på vej ud af uddannelsessystemet er et treårigt satspuljeprogram bevilliget af Sundhedsstyrelsen. Professionshøjskolen, UC Syddanmark har fået midler til at udvikle en fleksibel efteruddannelsespakke, der kan bidrage til opkvalificeringen af fagprofessionelle, der arbejder med de udsatte unge.

Formålet med *Ung og Sund: Sundhedsfremme for unge uden for eller på vej ud af uddannelsessystemet* er, at tilknytte og fastholde de unge i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet.

Dette spørgeskema har til formål at indsamle data til dokumentation og evaluering af den første grundpakke, som er blevet udviklet og implementeret af UC Syddanmark. Evalueringen skal efterfølgende danne grundlag for udviklingen af de efterfølgende kursusdage.

Du deltager anonymt i undersøgelsen og dine svar behandles fortroligt.

Evalueringen foretages af UC Syddanmark, Hvis du har spørgsmål til undersøgelsen eller evalueringen er du velkommen til at kontakte Anne-Marie Tyroll Beck, atb@ucsyd.dk.

Tak for hjælpen!

Venlig hilsen

Anne-Marie Tyroll Beck

1. Baggrundsinformation

1.1 Ansættelseskommune

- (1) ☐ Esbjerg
- (2) ☐ Haderslev
- (3) ☐ Kolding
- (4) ☐ Sønderborg

1.2 Uddannelsesbaggrund

- (1) ☐ Socialrådgiver
- (2) ☐ Pædagog
- (3) ☐ Lærer
- (4) ☐ Sygeplejerske
- (5) ☐ Andet

1.3 Anciennitet

- (1) ☐ 1-2 år
- (2) ☐ 3-4 år
- (3) ☐ 5-10 år
- (4) ☐ 11-15 år
- (5) ☐ 16-20 år
- (6) ☐ Mere end 20 år

1.4 Arbejdsområder

- (1) ☐ Gruppe 1: Fagprofessionelle der har opgaver ift. de unge der ikke er kommet i gang med en uddannelse:
- (2) ☐ Jobkonsulent/sagsbehandler
- (3) ☐ Ungevejleder
- (4) ☐ Produktionsskolelærer
- (5) ☐ Boligområdekoordinator
- (6) ☐ Gadeplansmedarbejder
- (7) ☐ Gruppe 2: Fagprofessionelle der er ansat i botilbud
- (8) ☐ Kontaktperson
- (9) ☐ Mentor
- (10) ☐ Socialpædagog
- (11) ☐ Støtteperson
- (12) ☐ Gruppe 3: Fagprofessionelle der har opgaver i forhold til de unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse (i risikozonen)
- (13) ☐ Studievejleder
- (14) ☐ Vejleder
- (15) ☐ Kontaktlærer
- (16) ☐ Skoleleder
- (17) ☐ Gruppe 4: Fagprofessionelle ansat i særlige sundhedstiltag
- (18) ☐ Diætist
- (19) ☐ Fysioterapeut
- (20) ☐ Idrætslærer
- (21) ☐ Misbrugskonsulent
- (22) ☐ Gruppe 5: Fagprofessionel der har tværgående funktioner i projekterne
- (23) ☐ Sundhedscoach
- (24) ☐ Sundhedsmentor
- (25) ☐ Sundhedskoordinator
- (26) ☐ Andet

2. Efteruddannelsespakken

2.1 Efteruddannelsespakkens indhold

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
I hvor høj grad var temaerne på kursuddagene relevante?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
undervisningsniveauet passende?				
I hvor høj grad var vægtningen af teori (om udsatte unge) passende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var koblingen mellem teori og praksis i undervisningen passende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var vægtningen af praksis (om udsatte unge) passende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var litteraturens sværhedsgrad passende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var litteraturen relevant?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var inddragelsen af metoder (om udsatte unge) passende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var tilrettelæggelsen af undervisningen tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

2.2 Læringsforudsætninger og læreprocesser

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
I hvor høj grad havde du kendskab til temaerne og stoffet fra tidligere?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var stoffet interessant for dig?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var undervisningen motiverende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var valg af undervisningsform og indhold befordrende for din egen læreproces	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

2.3 Efteruddannelsespakkens form

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
I hvor høj grad var antallet af undervisningsdage dækkende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var antallet af undervisningslektioner pr. dag passende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var sammensætningen af kursister tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var antallet af kursister tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

2.4 Rammerne for efteruddannelsen

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
I hvor høj grad var forplejningen tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var lokalerne tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var din egen forberedelse til undervisningen tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var udstyr og læremidler tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad var lærerens kundskaber og færdigheder tilfredsstillende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Forslag til forbedring af efteruddannelsespakken

2.5 Netværksdannelse

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
I hvor høj grad har kurset været med til at skabe	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
erfaringsudveksling?				
I hvor høj grad har kurset været medvirkende til at skabe netværk efterfølgende?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad har du behov for at skabe netværk/erfaringsudveksling?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Kommentar til netværksdannelse

2.6 Efteruddannelsens betydning for din praksis

	I høj grad	I nogenlunde grad	I mindre grad	Slet ikke
I hvor høj grad vurderer du, at de teoretiske emner i undervisningen er virksomme for din praksis?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad vurderer du, at de praktiske elementer i undervisningen er virksomme for din praksis?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad vurderer du, at metoderne som de blev præsenteret i undervisningen er virksomme for din praksis?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad vurderer du, at værktøjerne som de blev præsenteret i undervisningen er virksomme for din praksis?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
I hvor høj grad vurderer du, at erfaringsudveksling virksom for din praksis?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Kommentar til efteruddannelsens betydning for praksis

2.7 Evalueringsform

- (1) ☐ I høj grad passende
- (2) ☐ I nogenlunde grad passende
- (3) ☐ I mindre grad passende
- (4) ☐ Slet ikke passende

2.8 Fokusinterview

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen vil Videncenter for Læremidler og Evaluering gerne have mulighed for at udvælge en mindre gruppe til et fokusinterview. Hvis du angiver navn, mailadresse og telefonnummer, så vil du indenfor den nærmeste fremtid blive kontaktet til et interview.

Tak for hjælpen

Med venlig hilsen

Anne-Marie Tyroll Beck.

BILAG 3: EVALUERINGSMETODER

Pakke 1: Spørgeskemaundersøgelser, fokusinterviews med de fagprofessionelle og med projektgruppen og anvendt logbøger.

Spørgeskemaundersøgelse

Pakke 1 bestod af fem temadage i hhv. Sønderborg og i Haderslev. Der er udleveret spørgeskemaer til alle de fremmødte kursister.

Fokusinterview

Der er gennemført fokusinterview med følgende fagprofessionelle: Projektleder i projekttype 1 projektet i Haderslev Kommune og tre kommunalt ansatte i Jobcenteret, Visitation og Spor, Sønderborg Kommune. Derudover er der gennemført fokusinterview med projektgruppen i projekttype 2 projektet.

Logbøger

Underviserne har anvendt logbøger som refleksions- og dokumentationsmateriale på begge hold. Der er afprøvet anvendelse af logbøger med de fagprofessionelle.

Pakke 2:

Spørgeskemaundersøgelse, fokusinterview med de fagprofessionelle og logbøger er anvendt.

Spørgeskemaundersøgelse

Pakke 2 bestod af fire temadage i hhv. Kolding og Sønderborg. Der er udleveret spørgeskemaer til alle de fremmødte kursister.

Fokusinterview

Der er gennemført fokusinterview med følgende respondenter: Medarbejder fra Udviklingscenter Kolding, leder af Madværkstedet, medarbejder fra Haderslev Ungdomsklub, medarbejder fra Kompetencecenteret og sagsbehandler fra Jobcenteret, Sønderborg Kommune.

Logbøger

Undervisergruppen har udfyldt logbøger.

Pakke 3

Spørgeskemaundersøgelser, fokusinterviews med de fagprofessionelle og der er anvendt logbøger.

Fokusinterview

Der blev gennemført fokusinterview i Kolding med følgende respondenter; Medarbejder fra et bofællesskab, afdelingsleder på et opholdssted for unge, UU medarbejder og en medarbejder som arbejder med 9.klasses skole-droppere.

Der blev gennemført fokusinterview i Esbjerg med følgende respondenter: Projektleder, Esbjerg Kommune, opsøgende gademedarbejder, medarbejder fra institutionen "Rygsækken", UU vejleder og mentor på Esbjerg Handelsskole.

Pakke 4

Der er anvendt fokusinterview og logbøger.

Logbøger

Haderslev Kommune. Der blev skrevet logbøger i forbindelse med opstartsmøderne på Haderslev Produktionsskole den 05.11.10 og den 11.11.10. Derudover blev logbogen anvendt til at dokumentere interviewguide og som opsamling på ungeinterviewet.

Kolding Kommune. Logbog blev anvendt i forbindelse med opstartsmøde på Udviklingscenter Kolding den 25.02.10 og et oplæg om kompetenceudviklingsforløbet er vedlagt som dokumentation i logbogen.

Sønderborg Kommune. I Sønderborg Kommune var der et kompetenceudviklingsforløb på Produktionsskolen og et på EUC Syd. På *Produktionshøjskolen* er logbog anvendt i forbindelse med et dialogmøde den 13.08.10 og den 07.10.10, dagorden til mødet den 07.10.10 og referat af dette møde. På EUC Syd er logbog anvendt i forbindelse med en række møder som var den 19.08.10, 28.09.10, 11.10.10, 09.12.10, 11.01.11 og afslutningsmøde den 23.02.11.

Der blev ikke anvendt logbog på Esbjerg forløbet.

Fokusinterviews

Der blev i forbindelse med evalueringen af pakke fire gennemført tre fokusinterviews og et enkeltinterview:

Enkeltinterview med projektleder, Kompetenceprojektet i *Esbjerg Kommune*.

Fokusinterview *Haderslev Produktionsskole* med projektleder og projektkoordinator i Haderslev Kommune, forstander for Haderslev Produktionsskole og tre medarbejdere fra hhv. medie-grafisk, metalværksted og fra Ørby værkstedet.

Fokusinterview med *Udviklingscenter Kolding* med forstander, medarbejder fra metalværkstedet og fra bygge- og anlægsværkstedet.

Fokusinterview *EUC Syddanmark, Sønderborg* med sundhedskoordinator fra Sønderborg kommune, projektleder for projekt "Generation Sund", Sønderborg Kommune, medarbejder fra beklædning, og afdelingsleder EUC Syd.

Innocamp

En gruppe af fagprofessionelle og en gruppe af de unge blev interviewet:

Fokusinterview med følgende fagprofessionelle: Lærer i køkkenafdelingen på Sønderborg Produktionsskole, sundhedskoordinator i Sønderborg Kommune, projektkoordinator fra Sønderborg Kommune, daglig holdleder og idrætslærer på Udviklingscenter Kolding.

Fokusinterview med en gruppe af de unge der deltog i campen. 8 elever blev udvalgt til interviewet: 4 fra Kolding, 1 fra Haderslev og 3 fra Sønderborg. Der var fem drenge og tre piger med til interviewet. Eleverne var mellem 17 og 20 år.

BILAG 4: PROJEKTTEAM

Følgende projektmedarbejdere er tilknyttet projekt "Den positive sundhedscirkel for de udsatte unge"

Jens Astrupgaard, seminarielektor T: +45 7553 0233 M: +45 2483 2640 E: jas@ucsyd.dk University College Syd Dyrehavevej 116, DK 6000 Kolding	Primær konsulent for Esbjerg Kommune Konsulent for Kolding Kommune
Kirsten Sofiendal, seminarielektor T: +45 7630 7953 M: +45 2311 7303 E: kis@ucsyd.dk University College Syd Dyrehavevej 116, DK 6000 Kolding	Primær konsulent for Kolding Kommune Konsulent for Esbjerg Kommune
Ulla Pedersen, konsulent Udvikling og Forskning Videncenter for Sundhedsfremme T: +45 7422 7748 M: +45 5152 5029 E: upe@ucsyd.dk University College Syd Lembckesvej 3-7, DK 6100 Haderslev	Primær konsulent for Haderslev Kommune
Jytte Hansen, konsulent Udvikling og Forskning Videncenter for Specialpædagogik, Socialpædagogik og Socialt Arbejde T: +45 7322 7741 M: +45 2288 2887 E: jyh@ucsyd.dk University College Syd Lembckesvej 3-7, DK 6100 Haderslev	Evalueringsleder Primær konsulent for Sønderborg Kommune
Anne-Marie Tyroll Beck, konsulent Udvikling og Forskning Videncenter Ledelse, organisation og kompetenceudvikling T: +45 7322 2740 M: +45 3042 2980 E: atb@ucsyd.dk University College Syd Lembckesvej 3-7, DK 6100 Haderslev	Evalueringskonsulent

BILAG 5: UDVALGTE DAGSPROGRAMMER PAKKE 1-3

Pakke 1

Program for temadag om sundhed, sundhedsfremme og handlekompetence

9.00. Velkomst, kaffe og præsentation. Herunder kort præsentation af projektet som helhed.

9.30. Hvad er sundhed? (Gruppeøvelse)

10.30. Pause.

10.45. Oplæg om sundhedsforståelse, handlekompetence, demokratisk sundhedspædagogik, målgruppeinddragelse og dialog.

11.45. Pause.

12.30. Kort oplæg model om forandringsstrategier. (Hertil er knyttet en gruppeøvelse).

13.30. Pause.

13.45. Oplæg om mestring og sundhedsfremme.

14.45. Evaluering af dagen, forslag til ændringer.

15.00. Afslutning.

I forbindelse med dagen udleveres følgende materiale:

Ideer til, hvordan man kan arbejde med sundhed i forhold til de unge.

Artikler:

Jensen, Bjarne Bruun (2006): Sundhedsfremme i dannelsesmæssigt og pædagogisk perspektiv. I Akselsen, Käte & Koch, Børge (red.): Sundhed, udvikling og læring. Professionelle perspektiver på børn og unges sundhed. S. 56–76. Billesø & Baltzer. Værløse.

Jensen, Torben K. & Johnsen, Tommy J. (2000): Sundhedsfremme i teori og praksis. Forlaget Philosophia. Kapt. 3

PowerPoint.

Program for temadag om den anerkendende tilgang, Appreciative Inquiry

9.00. Gennemgang af dagens program. Præsentation af underviseren.

- Anerkendende pædagogik
- De grundlæggende ideer bag Appreciative Inquiry
- Succeshistorierne og fortællingen
- Et brud med fejlfindingskulturen
- Læringshistorier

10.15 Kaffepause

10.30 At vise anerkendelse

- IN-knappen
- Den gode kontakt
- Reframing – at se efter møntens bagside
- Anerkendende spørgsmål
- Visioner og drømme
- Anerkend modstand

12.00 Frokostpause

- Praksisudvikling
- Appreciative Inquiry-modellen
- Gruppeopgave ud fra modellen
- Forandringsprocesser
- Et anerkendende miljø – hvad kræver det af os?

I løbet af eftermiddagen: kaffepause.

14.45. De 20 bedste anvendelsesmuligheder

15.00. Farvel og tak for i dag.

Din forberedelse til temadagen:

Tænk over et eller flere eksempler, hvor du har brugt anerkendelse i din professionelle praksis og hvor det har gjort en afgørende forskel.

Hvad gjorde du?

Hvad var specielt virkningsfuldt?

Hvilken virkning og betydning har episoden fået – for dig og for den, du talte med?

I forbindelse med dagen udleveres følgende materiale:

Udelingskopier af powerpoint præsentation.

Litteraturliste ang. anerkendelse og AI

Undervisning i ungdomskultur og uddannelse

Projekt: den positive sundhedscirkel.

MÅL ungdomskultur

- At kursisten opnår at kunne formulere en karakteristik af målgruppen
- At kursisten opnår en forståelse for unges vilkår i dag
- At kursisten får et indblik i muligheder og udfordringer i mødet mellem den unge og den professionelle

Forløb:

Kl 9.00 – 11.00 Gennemgang af dagens program.

- Præsentation af underviseren.
- Karakteristik af målgruppen
- Hvem er de unge
- Hvilke ressourcer har de
- Hvilke muligheder har de
- Hvilke udfordringer og barriere oplever de

Karakteristikken formuleres som en case.

Kl 11.15 – 12.00 Fremlæggelse af cases
 Skitsering af fællestræk.

Kl. 12.00 – 12.45 frokost pause

Kl. 12.45 – 13.30 Senmoderniteten påvirkning af den unges selvopfattelse og
 mentalitet

- Kulturel frisættelse
- Individualiseringstendenser
- Ændringer i viden
- Ændringer i adfærd
- Ændringer i motivation
- identitetslukning

Pause lægges ind efter behov

Kl. 14.15 – 15.00 Unge befinder sig i skæringspunktet mellem selvbestemmelse
 og begrænsninger i uddannelsessystemet. Marginalisering contra frirum,
 Kvalifikationsbetingelser og selvbestemmelse

Litteratur:

Ziehe, Thomas: Ambivalenser og mangfoldighed
Ziehe, Thomas: Mentalitetsændringer blandt unge
Ziehe, Thomas: God anderledeshed
Sven Mørch: Unge i Halvfemserne.

Program for temadag om social ulighed i sundhed

Læringsmål:

- At deltagerne erhverver viden og indsigt om årsagsmekanismer til social ulighed.
- At deltagerne erhverver viden og indsigt om eksklusionsmekanismer.
- At deltagerne kan identificere egen praksis med udgangspunkt i viden om eksklusionsmekanismer.
- At deltagerne erhverver viden og indsigt om praksisfællesskabets betydning.
- At deltagerne kan identificere egen praksis med udgangspunkt i viden om praksisfællesskabets betydning.
- At deltagerne kan omsætte erhvervet viden til konkret praksis.

Program:

Kl. 9.00 Velkomst og præsentation

Kl. 9.15 – 9.45 **Sundhed og social position** – hvad siger forskningen?

Kl. 9.45 – 10.15 **Begreber på spil**

Social ulighed

Social arv

Kl. 10.15 – 10.30 *Pause*

Kl. 10.30 – 11.00 **To perspektiver på social ulighed i den sundhedspolitiske debat**

Social gradient

Udsatte grupper

Kl. 11.00 – 11.30 **Sammenhæng mellem social position og sundhedspraksis**

Kl. 11.30 – 12.15 *Frokost*

Kl. 12.15 – 13.00 **Uddannelsesinstitutionens betydning set i lyset af ulighedsproblematikken**

Kl. 13.00 – 13.45 **Refleksion over egen praksis**

Kl. 13.45 – 14.00 *Pause*

Kl. 14.00 – 14.30 **Et læringsteoretisk grundlag for sundhedsfremmende initiativer**

Kl. 14.30 – 14.50 **Betingelser for institutionsudvikling**

Kl. 14.50 – 15.00 **Evaluerings og tag for i dag**

Ovenstående program er vejledende, da jeg ikke har haft mulighed for, inden planlægningen, at tale med deltagerne. Dette betyder, at hvis deltagerne finder, at områder skal uddybes yderligere, vil der blive givet plads til dette. Hermed håbet jeg på en dynamisk og vedkommende kursusdag.

Pakke 2

Unge og psykisk sårbarhed

Hensigten med dagen er at I:

får en forståelse af børn og unges udvikling
set i et selvpsykologisk perspektiv
introduceres til begreberne sårbarhed
og robusthed
kan anvende stilladsering som ramme
for iværksættelse af støtte til konkrete,
sårbare unge.

Disposition

Psykisk sårbarhed (forforståelse)
Børn og unges udvikling set i et
selvpsykologisk perspektiv
Sårbarhed og robusthed
Stilladsering som ramme for iværksættelse
af støtte til sårbare unge
Udfordringer
Litteratur, evalueringsskemaer, afslutning

LITTERATUR - UNGE OG PSYKISK SÅRBARHED.

- Borge, A. I. H. (2004). Resiliens. Risiko og sund udvikling. Socialpædagogisk Bibliotek. København.
- Bowlby, J. (1994). En sikker base. Det lille forlag
- Broberg, A., Almquist, K., Tjus, T. (2005). Klinisk børnepsykologi. Udvikling på afveje. Hans Reitzels Forlag
- Brodén, M. (1996). Mor og barn i ingenmandsland. Hans Reitzels Forlag.
- Dencik, L. & Jørgensen, P. S. (Red.) (1999). Børn og familie i det postmoderne samfund. Hans Reitzels Forlag. København.
- Frønes, I. & Brusdal, R. (2001). På sporet af en ny tid. Kulturelle advarsler for en nær fremtid. Gyldendal Uddannelse. Fagbokforlaget Vigmostad Bjørke AS.
- Giddens, A. (1994). Modernitetens konsekvenser. Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, J. T. (1997). Lærerens møde med eleven. I: Krogh-Jespersen, K. m.fl. (Red.). Lærer i tiden. Klim.
- Hansen, J. T. (1999). Selvpsykologi som grundlag for forståelse af pædagogiske samspils-relationers psykodynamiske dimensioner. I: Axel, E. M.fl. (Red.). Virksomhed, viden, læring. Aarhus Universitetsforlag. Århus.
- Hansen, J. T. (1999). Stilladserings selvobjektdimension: med blik for udvikling af fænomenologisk tilværelseskompetence. I: Hansen, J. T. & Nielsen, K. (Red.). Stilladsering - en pædagogisk metafor. Forlaget Klim.
- Illeris, K., Katzenelson, N. Nielsen, J. C. m.fl. (2009). Ungdomsliv – mellem individualise-ring og standardisering. Samfundslitteratur. Frederiksberg.
- Juul, S. (1996). Sårbarhedsskabende træk i det moderne samfund. Socialforsknings-instituttet. København 96:8.
- Katzenelson, N. (2007). De måske egnede på erhvervsuddannelserne – om frafald og fastholdelse af udsatte unge. Erhvervsskolernes Forlag. Odense.

Temadage

Mad og måltider i et sundhedsfremmende perspektiv.

Formaninger, påbud og afsavn – er der andre måder at gribe temaet mad og måltider an på i arbejdet med unge?

Hvordan kan temaet mad og måltider indgå i et undervisningstilbud og bidrage til unges læring og lyst til at fortsætte på egen hånd?

Mad og måltidskulturen, der hvor den unge færdes
Måltidet som dannelsesarena
Mad og sensorik
Ideer til madværksteder
Materialer på nettet

Max. 12 deltagere

Kurset er overvejende praktisk og foregår i køkkenet på UC Syd
Underviser, Videncenter for Sundhedsfremme, University College Syd.

Temadag

Motion, fysisk aktivitet og motivation i et sundheds-fremmende perspektiv.

"Fysisk aktivitet har mange gavnlige effekter på både fysisk og psykisk velvære" – sådan foreskriver og råder Sundhedsstyrelsen på deres hjemmeside. Grundlæggende kan man ikke være uenig i denne udtalelse – men hvad kan/skal vi gøre ved den gruppe af unge som ikke ser motion og fysisk aktivitet som en naturlig del af hverdagen?

- Kroppen som arbejdsredskab
- Motivation før Motion vs. Motion før Motivation
- Ideer til og afprøvning af alternative idrætsområder
- Materialer og inspiration på nettet

Max. 20 deltagere

Kurset veksler mellem teoretiske oplæg/debatter og praktiske øvelser. Husk praktisk tøj og indendørs sko.

Underviser, Videncenter for Sundhedsfremme, University College Syd.

Pakke 3

Empowerment og handlekompetence

9.00. Velkomst, kaffe og præsentation. Herunder kort præsentation af projektet som helhed og introduktion til empowerment.

9.30. Den brændende platform (Gruppeøvelse)

10.30. Pause.

10.45. Oplæg om empowerment, handlekompetence og metoder.

11.45. Frokost

12.30. Oplæg ved Susanne Pihl Hansen om metoder i arbejdet med socialt udsatte unge

13.30. Pause.

13.45. Oplæg ved Susanne Pihl fortsat.

14.30. Afsluttende perspektivering på dagen

14.45. Evaluering af dagen, forslag til ændringer.

15.00. Afslutning.

Læringsmål:

- At deltagerne får viden om og forståelse for begreberne empowerment og handlekompetence
- At deltagerne kan anvende egen praksis som udgangspunkt for dialog og refleksion om værdier i socialt arbejde med udsatte unge
- At deltagerne får viden om og forståelse for tiltag, der fremmer empowerment og udvikling af de unges handlekompetence

Kontakt, relationer og selvrefleksivitet

9.00 Præsentation. Dagen program

Intersubjektivitet, afgrænsning og begrænsning. Dialektisk relationsteori.

Pause

Situationsanalyse. Demonstration

Gruppe arbejde. Situationsbeskrivelserne

12.00 – 12.45 Frokost

forberedelse til forumspil, - øvelse der udvikler selvrefleksivitet
forumspil

14.45 – 15.00 Evaluering

Motivation og forandring

- Kort præsentation
- Motivation og forandring
- Hvad er motivation?
- Forandring af adfærd
- Forandringscirklen
- Forandring og ambivalens
- Håndtering af modstand

Litteratur

Miller, William R og Rollnick, Stephen: Motivationssamtalen. Hans reitzels Forlag 2002

Lundgren, Mikael og Lökhölm, Kent: Motiverende samtaler med børn og unge. Frydenlund 2009

BILAG 6: RESULTATERNE FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSERNE

Pakke 2

1. Tilfredshed med informationen om pakke 2

1.5 Information I hvilken grad er du tilfreds med følgende forhold? - Information om tid og sted i forhold til kurset							
Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26 ¹²	22.4	7.5.	12&19.5	
Meget tilfreds	6	6	12	9	6	6	45
Tilfreds	14	12	5	4	5	4	44
Utilfreds	1	1	0	0	0	0	2
Meget utilfreds	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	17	13	11	10	91

1.5 Information I hvilken grad er du tilfreds med følgende forhold? - Information om formål og mål med kurset							
Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26	22.4	7.5.	12&19.5	
Meget tilfreds	8	8	10	9	7	6	48
Tilfreds	12	10	7	4	4	4	41
Utilfreds	1	1	0	0	0	0	2
Meget utilfreds	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	17	13	11	10	91

1.5 Information I hvilken grad er du tilfreds med følgende forhold? - Information om undervisningsmateriale og opgaver							
Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26.5	22.4	7.5.	12&19.5	
Meget tilfreds	9	6	7	7	4	5	38
Tilfreds	11	13	10	6	7	4	51
Utilfreds	1	0	0	0	0	1	2
Meget utilfreds	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	17	13	11	10	91

2. Efteruddannelsespakkens indhold

Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26.5	22.4	7.5.	12.5& 19.5	
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var temaet relevant?							
I høj grad	15	12	16	13	8	8	72
I nogen grad	6	6	0	1	3	2	18
I mindre grad	0	1	0	1	0	0	2
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0

¹² Der blev besluttet forbindelse med gennemførelse af spørgeskemaundersøgelserne i pakke 2 at temaerne unge og misbrug og unge og rusmidler blev evalueret sammenlagt.

I alt	21	19	16	15	11	10	92
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var undervisningsniveauet passende?							
I høj grad	11	10	14	13	11	8	67
I nogen grad	6	8	2	2	0	2	20
I mindre grad	4	1	0	0	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	16	15	11	10	92
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var omfanget af teori passende?							
I høj grad	10	13	9	10	10	8	60
I nogen grad	9	5	7	3	1	2	27
I mindre grad	2	1	0	2	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	16	15	11	10	92
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var forholdet mellem teori og praksis i undervisningen passende?							
I høj grad	9	9	9	7	7	7	48
I nogen grad	10	9	7	6	4	3	39
I mindre grad	2	1	0	2	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	16	15	11	10	92
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var vægtningen af praksis (om udsatte unge) passende?							
I høj grad	7	8	11	8	7	4	45
I nogen grad	10	10	4	6	4	7	41
I mindre grad	4	1	1	1	0	0	7
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	16	15	11	11	93
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var inddragelsen af metoder og værktøjer om udsatte unge) passende?							
I høj grad	5	5	9	7	6	6	38
I nogen grad	11	12	6	7	5	5	46
I mindre grad	4	2	1	0	0	0	7
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	1
I alt	21	19	16	14	11	11	92

3. Undervisningsformer

Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20 & 26	22.4	7.5.	12.5 & 19.5	
2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Underviseroplæg							
I høj grad	10	17	13	12	11	9	72
I nogen grad	6	2	3	1	0	1	13
I mindre grad	1	0	0	0	0	0	1
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	1
I alt	18	19	16	13	11	10	87
2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Gruppearbejde							
I høj grad	1	3	11	10	10	1	36
I nogen grad	3	10	2	3	1	4	23
I mindre grad	4	6	2	0	0	2	14

Slet ikke	5	0	0	0	0	0	5
I alt	13	19	15	13	11	7	78
2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Inddragelse af praksis							
I høj grad	5	6	11	8	7	8	45
I nogen grad	8	11	3	4	4	1	31
I mindre grad	5	2	2	0	0	1	10
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	1
I alt	19	19	16	12	11	10	87
2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Refleksion							
I høj grad	5	5	6	7	7	5	35
I nogen grad	7	11	7	5	4	5	39
I mindre grad	5	2	3	0	0	0	10
Slet ikke	0	1	0	0	0	0	1
I alt	17	19	16	12	11	10	85
2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Diskussion							
I høj grad	2	9	10	8	6	5	40
I nogen grad	10	8	4	3	5	5	35
I mindre grad	6	2	1	1	0	0	10
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	1
I alt	19	19	15	12	11	10	86

4. Læringsforudsætninger og læreprocesser

Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26	22.4	7.5.	12.5& 19.5	
2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad havde du kendskab til temaet og stoffet fra tidligere?							
I høj grad	7	1	5	10	10	2	35
I nogen grad	9	15	6	3	1	6	40
I mindre grad	5	3	6	0	0	3	17
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	17	13	11	11	92
2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad var stoffet interessant for dig?							
I høj grad	13	14	14	7	4	10	62
I nogen grad	8	5	3	4	2	1	23
I mindre grad	0	0	0	2	1	0	3
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	21	19	17	13	7	11	88
2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad var undervisningen motiverende?							
I høj grad	10	12	14	8	5	10	59
I nogen grad	9	7	2	2	4	0	24
I mindre grad	2	0	0	0	0	1	3
Slet ikke	0	0	0	1	0	0	1
I alt	21	19	16	11	9	11	87
2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad var valg af undervisningsform og indhold befordrende for din egen læreproces							
I høj grad	7	11	10	9	6	6	49

I nogen grad	11	7	6	4	3	5	36
I mindre grad	2	1	0	0	1	0	4
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	1
I alt	21	19	16	13	10	11	90

5. Rammerne

Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26	22.4	7.5.	12.5& 19.5	
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var forplejningen tilfredsstillende?							
I høj grad	13	10	12	10	10	5	60
I nogenlunde grad	7	8	5	3	1	5	29
I mindre grad	0	1	0	0	0	1	2
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	20	19	17	13	11	11	91
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var lokalerne tilfredsstillende?							
I høj grad	10	2	15	8	7	5	47
I nogenlunde grad	10	13	1	4	4	6	38
I mindre grad	0	4	1	0	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	20	19	17	12	11	11	90
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var din egen forberedelse til undervisningen tilfredsstillende?							
I høj grad	4	2	6	0	1	4	17
I nogenlunde grad	13	15	9	2	4	7	50
I mindre grad	1	1	0	1	3	0	6
Slet ikke	2	1	0	0	2	0	5
I alt	20	19	15	3	10	11	78
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var udstyr og læremidler tilfredsstillende?							
I høj grad	10	7	15	2	3	6	43
I nogenlunde grad	10	12	2	1	6	5	36
I mindre grad	0	0	0	0	0	0	0
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	20	19	17	3	9	11	79
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var lærerens kundskaber og færdigheder tilfredsstillende?							
I høj grad	17	15	14	0	0	10	56
I nogenlunde grad	3	3	3	0	1	1	11
I mindre grad	0	0	0	0	3	0	3
Slet ikke	0	0	0	2	5	0	7
I alt	20	18	17	2	9	11	77

6. Netværksdannelse

Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26	22.4	7.5.	12.5& 19.5	
3. Netværksdannelse - I hvor høj grad har kurset været med til at skabe erfaringsudveksling?							
I høj grad	2	4	6	6	6	3	27
I nogenlunde grad	11	7	11	4	3	8	44
I mindre grad	6	7	0	3	2	0	18
Slet ikke	1	1	0	0	0	0	2
I alt	20	19	17	13	11	11	91

3. Netværksdannelse - I hvor høj grad har kurset været medvirkende til at skabe netværk efterfølgende?							
I høj grad	1	2	2	5	6	1	17
I nogenlunde grad	8	5	11	7	5	8	44
I mindre grad	8	10	3	1	0	1	23
Slet ikke	3	2	1	0	0	0	6
I alt	20	19	17	13	11	10	90
3. Netværksdannelse - I hvor høj grad har du behov for at skabe netværk/erfaringsudveksling?							
I høj grad	2	5	9	6	5	2	29
I nogenlunde grad	8	7	6	7	6	6	40
I mindre grad	9	5	2	0	0	2	18
Slet ikke	1	2	0	0	0	0	3
I alt	20	19	17	13	11	10	90

Pakke 3

1. Tilfredshed med informationen om pakke 3

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg	ialt
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	
1.5 Information I hvilken grad er du tilfreds med følgende forhold? - Information om tid og sted i forhold til kurset								
Meget tilfreds	5	10	4	5	2	6	4	36
Tilfreds	11	13	13	14	4	5	5	65
Utilfreds	1	1	0	0	2	0	1	5
Meget utilfreds	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	17	24	17	19	8	11	10	106

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg	
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	
1.5 Information I hvilken grad er du tilfreds med følgende forhold? - Information om formål og mål med kurset								
Meget tilfreds	2	7	5	5	1	7	3	30
Tilfreds	14	15	12	13	5	4	7	70
Utilfreds	1	2	0	0	1	0	0	4
Meget utilfreds	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	17	24	17	18	7	11	10	104

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg		
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11		
1.5 Information I hvilken grad er du tilfreds med følgende forhold? - Information om undervisningsmateriale og opgaver									
Meget tilfreds	1	5	4	5	1	5	3	24	
Tilfreds	12	16	12	13	5	6	7	71	
Utilfreds	4	3	1	0	1	0	0	9	
Meget utilfreds	0	0	0	0	0	0	0	0	
I alt	17	24	17	18	7	11	10	104	

2. Efteruddannelsespakkens indhold

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg	i alt
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var temaet relevant?								
I høj grad	8	11	16	17	3	12	6	73

I nogen grad	7	11	1	1	4	0	4	28
I mindre grad	2	2	0	0	1	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	17	24	17	18	8	12	10	106
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var undervisningsniveauet passende?								
I høj grad	5	9	16	17	1	12	7	67
I nogen grad	11	13	1	1	6	0	3	35
I mindre grad	0	2	0	0	1	0	0	3
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	0	1
I alt	17	24	17	18	8	12	10	106
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var omfanget af teori passende?								
I høj grad	6	7	16	17	2	11	5	64
I nogen grad	8	15	1	1	3	0	5	33
I mindre grad	3	2	0	0	2	1	0	8
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	17	24	17	18	7	12	10	105
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var forholdet mellem teori og praksis i undervisningen passende?								
I høj grad	5	8	17	18	2	9	5	64
I nogen grad	7	10	0	0	3	2	4	26
I mindre grad	5	6	0	0	2	1	0	14
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	17	24	17	18	7	12	9	104
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var vægtningen af praksis (om udsatte unge) passende?								
I høj grad	5	8	16	16	3	10	4	62
I nogen grad	9	12	1	2	3	2	6	35
I mindre grad	3	4	0	0	2	0	0	9
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	17	24	17	18	8	12	10	106
2.2 Efteruddannelsespakkens indhold - I hvor høj grad var inddragelsen af metoder og værktøjer om udsatte unge) passende?								
I høj grad	3	7	16	16	1	10	5	58
I nogen grad	11	13	1	2	4	2	4	37
I mindre grad	2	4	0	0	2	0	0	8
Slet ikke	1	0	0	0	1	0	0	2
I alt	17	24	17	18	8	12	9	105

3. Undervisningsformer

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg	i alt
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	
2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Underviseroplæg								
I høj grad	5	4	16	16	2	11	5	59
I nogen grad	8	17	1	2	6	1	5	40

I mindre grad	3	2	0	0	0	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	16	23	17	18	8	12	10	104

2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Gruppearbejde

I høj grad	7	5	7	8	3	8	7	45
I nogen grad	10	13	9	10	3	4	3	52
I mindre grad	0	5	0	0	0	0	0	5
Slet ikke	0	0	1	0	1	0	0	2
I alt	17	23	17	18	7	12	10	104

2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Inddragelse af praksis

I høj grad	3	6	11	13	2	9	4	48
I nogen grad	12	14	5	5	5	3	5	49
I mindre grad	1	3	0	0	1	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	16	23	16	18	8	12	9	102

2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Refleksion

I høj grad	5	5	6	8	1	7	7	39
I nogen grad	11	14	9	10	2	5	3	54
I mindre grad	0	4	0	0	4	0	0	8
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	16	23	15	18	7	12	10	101

2.3 Undervisningsformer I hvilken grad oplever du at have fået udbytte af at arbejde med nedenstående undervisningsformer/aktiviteter på temadagen? Ikke alle undervisningsformer anvendes på denne temadag - Diskussion

I høj grad	3	5	11	13	1	7	6	46
I nogen grad	12	13	6	5	4	5	3	48
I mindre grad	2	5	0	0	1	0	0	8
Slet ikke	0	0	0	0	1	0	0	1
I alt	17	23	17	18	7	12	9	103

4. Læringsforudsætninger og læreprocesser

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg	i alt
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	

2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad havde du kendskab til temaet og stoffet fra tidligere?

I høj grad	5	10	6	9	2	4	1	37
I nogen grad	9	12	11	9	6	6	8	61
I mindre grad	2	2	0	0	0	2	1	7
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	16	24	17	18	8	12	10	105

2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad var stoffet interessant for dig?

I høj grad	10	12	16	16	3	11	9	77
I nogen grad	6	10	1	2	3	1	1	24
I mindre grad	1	2	0	0	0	0	0	3
Slet ikke	0	0	0	0	1	0	0	1
I alt	17	24	17	18	7	12	10	105

2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad var undervisningen motiverende?								
I høj grad	6	5	15	16	2	12	6	62
I nogen grad	7	10	2	2	5	0	4	30
I mindre grad	3	8	0	0	1	0	0	12
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	0	1
I alt	17	23	17	18	8	12	10	105
2.4 Læringsforudsætninger og læreprocesser - I hvor høj grad var valg af undervisningsform og indhold befordrende for din egen læreproces								
I høj grad	4	5	14	14	1	11	5	54
I nogen grad	10	11	3	4	2	1	5	36
I mindre grad	2	6	0	0	4	0	0	12
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	0	1
I alt	17	22	17	18	7	12	10	103

5. Rammerne

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg	i alt
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var lokalerne tilfredsstillende?								
I høj grad	16	12	4	6	4	8	8	58
I nogenlunde grad	1	11	9	8	4	4	2	39
I mindre grad	0	1	3	3	0	0	0	7
Slet ikke	0	0	1	1	0	0	0	2
I alt	17	24	17	18	8	12	10	106
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var din egen forberedelse til undervisningen tilfredsstillende?								
I høj grad	4	7	5	6	1	4	4	31
I nogenlunde grad	8	11	9	8	6	7	5	54
I mindre grad	2	3	2	3	1	1	1	13
Slet ikke	1	0	0	1	0	0	0	2
I alt	15	21	16	18	8	12	10	100
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var udstyr og læremidler tilfredsstillende?								
I høj grad	8	18	11	6	4	8	8	63
I nogenlunde grad	8	6	4	8	4	3	2	35
I mindre grad	1	0	0	3	0	1	0	5
Slet ikke	0	0	0	1	0	0	0	1
I alt	17	24	15	18	8	12	10	104
2.6 Rammerne for efteruddannelsen - I hvor høj grad var lærerens kundskaber og færdigheder tilfredsstillende?								
I høj grad	11	18	14	6	3	10	9	71
I nogenlunde grad	5	6	2	8	4	1	1	27
I mindre grad	1	0	0	3	1	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	1	0	0	0	1
I alt	17	24	16	18	8	11	10	104

6. Netværk og erfaringsudveksling

Pakke 3	Kolding	Kolding	Kolding	Kolding	Esbjerg	Esbjerg	Esbjerg	i alt
	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	
3. Netværksdannelse - I hvor høj grad har kurset været med til at skabe erfaringsudveksling?								
I høj grad	5	4	6	8	0	7	7	37
I nogenlunde	10	12	10	10	7	5	3	57

grad								
I mindre grad	1	6	1	0	1	0	0	9
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	0	1
I alt	17	22	17	18	8	12	10	104
3. Netværksdannelse - I hvor høj grad har kurset været medvirkende til at skabe netværk efterfølgende?								
I høj grad	3	3	2	3	0	6	8	25
I nogenlunde grad	5	6	10	9	2	3	1	36
I mindre grad	7	10	5	5	5	3	0	35
Slet ikke	2	4	0	0	0	0	1	7
I alt	17	23	17	17	7	12	10	103
3. Netværksdannelse - I hvor høj grad har du behov for at skabe netværk/erfaringsudveksling?								
I høj grad	3	2	2	3	2	7	8	27
I nogenlunde grad	6	8	8	9	2	3	2	38
I mindre grad	6	10	7	6	3	2	0	34
Slet ikke	2	2	0	0	0	0	0	4
I alt	17	22	17	18	7	12	10	103

Virksomme uddannelseselementer. Pakke 2

Pakke 2	Kolding	Kolding	Kolding	Sdb	Sdb	Sdb	i alt
	29.4	14.5	20&26	22.4	7.5.	12.5& 19.5	
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Teorien kan jeg anvende i min praksis							
I høj grad	6	6	8	5	6	5	36
I nogenlunde grad	12	11	7	7	5	6	48
I mindre grad	1	2	2	0	0	0	5
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	19	19	17	12	11	11	89
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Modellerne kan jeg anvende i min daglige praksis							
I høj grad	5	4	7	8	11	4	39
I nogenlunde grad	11	9	5	4	0	6	35
I mindre grad	2	5	4	0	0	0	11
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	18	18	16	12	11	10	85
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Metoderne kan jeg anvende i min daglige praksis							
I høj grad	6	3	6	6	4	4	29
I nogenlunde grad	10	9	5	7	6	6	43
I mindre grad	2	7	4	0	1	0	14
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	18	19	15	13	11	10	86
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Værktøjerne kan jeg anvende i min daglige praksis							
I høj grad	5	3	5	4	2	6	25
I nogenlunde grad	11	10	8	6	4	4	43

I mindre grad	2	5	3	2	4	0	16
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0
I alt	18	18	16	12	10	10	84
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - De værdier jeg er blevet præsenteret for kan jeg anvende i min daglige praksis							
I høj grad	4	7	9	3	2	5	30
I nogenlunde grad	11	10	5	6	4	5	41
I mindre grad	1	1	1	4	4	0	11
Slet ikke	1	0	0	0	0	0	1
I alt	17	18	15	13	10	10	83

Pakke 3

	8.10	19.10	26.10	5.11	28.10	2.11	10.11	I alt
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Teorien kan jeg anvende i min daglige praksis								
I høj grad	7	8	14	16	1	11	4	61
I nogenlunde grad	9	12	3	2	6	1	6	39
I mindre grad	1	2	0	0	0	0	0	3
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	17	22	17	18	7	12	10	103
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Modellerne kan jeg anvende i min daglige praksis								
I høj grad	4	7	14	16	0	9	5	55
I nogenlunde grad	10	10	2	2	5	3	4	36
I mindre grad	2	5	1	0	1	0	1	10
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	16	22	17	18	6	12	10	101
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Metoderne kan jeg anvende i min daglige praksis								
I høj grad	4	8	15	16	1	10	5	59
I nogenlunde grad	9	10	2	2	4	2	5	34
I mindre grad	2	4	0	0	1	0	0	7
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	15	22	17	18	6	12	10	100
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - Værktøjerne kan jeg anvende i min daglige praksis								
I høj grad	4	9	15	16	1	9	5	59
I nogenlunde grad	8	9	2	2	4	3	5	33
I mindre grad	3	4	0	0	1	0	0	8
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	15	22	17	18	6	12	10	100
4. Efteruddannelsens betydning for praksis Vurder i hvor høj grad de forskellige uddannelseselementer som de er præsenteret i dag har en betydning for din praksis. - De værdier jeg er blevet præsenteret for kan jeg anvende i min daglige praksis								
I høj grad	8	10	15	16	2	10	5	66
I nogenlunde grad	6	10	2	2	4	2	5	31
I mindre grad	1	2	0	0	1	0	0	4
Slet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0

I alt	15	22	17	18	7	12	10	101
-------	----	----	----	----	---	----	----	-----